

Turkis

JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

ÅRSRAPPORT 2011

DAGLIG LEDER HAR ORDET

Fungerer rettsreglene og praktiseringen av disse i samfunnet like bra for kvinner som for menn? JURK har siden 1974 holdt fast ved et kvinneperspektiv i vårt arbeid, fordi vi mener at samfunnet IKKE fungerer like bra for kvinner som for menn – og det ønsker vi å gjøre noe med.

Men selv om perspektivet vårt er det samme, så prøver vi konstant å forbedre JURK, slik at vi er i stand til å tilby den bistand og hjelp kvinner i Norge trenger. I 2011 skjedde derfor flere forandringer for JURK, deriblant to store: For det første opprettet vi en ny saksbehandlingsgruppe; familierettsgruppen, slik at vi kan gå dypere inn i sakene samt få mer fokus på disse sakene rettspolitisk. Dessuten endret vi organisasjonsmodell, og fikk på plass et eksternt styre med generalforsamling to ganger i året.

Men i det daglige arbeidet vårt har vi også holdt fast ved mye av det samme; fortsatt høy kvalitet i behandling av enkeltsaker, rettspolitisk har vi fortsatt med noen store satninger på samboerskap, au pair og voldsutsatte kvinner, og vi har hatt et sterkt fokus på rettighetsinformasjon. Man kan ikke snakke om reelle menneskerettigheter så lenge folk ikke har kunnskap om dem.

Jeg ønsker å benytte anledningen til å takke alle ansatte på JURK for fantastisk innsats i 2011. Uten all den frivillige innsats dere legger ned ville vi ikke hatt mulighet til å gi så mange kvinner den hjelp og bistand de så sårpt trenger. Jeg vil også takke alle de vi samarbeider med – og de som hjelper oss med å hjelpe andre. 2+ 2 blir 5 når vi samarbeider! Vi gleder oss til videre samarbeid med både private og offentlige parter, slik at vi sammen kan bidra til at kvinner i Norge får mulighet til å realisere sine juridiske rettigheter. Vi skal gjøre vårt for å være en ansvarlig og profesjonell samarbeidspartner og tilbudsyter.

JURKs virksomhet tar utgangspunkt i hvordan kvinner faktisk lever sine liv i Norge. Vi er ikke normative når det gjelder hva som er et riktig kvinneliv anno 2011, og nettopp derfor tror jeg at organisasjonen fyller et viktig rom og er en viktig stemme. Kvinneperspektivet er nemlig annerledes enn likestillingsperspektiv. Det er ikke viktigere, men fordi vi ønsker en verden som er rettferdig og som gir like muligheter og lik belønning av innsats til både kvinner og menn, trengs det noen som har på seg ”kvinnebriller” i dette arbeidet og som arbeider ut fra hvordan virkeligheten fungerer for kvinner i Norge. Og det gjør vi. Og når du har lest denne årsrapporten forstår du sannsynligvis mer av hvorfor JURK fremdeles trengs i Norge. Ta kontakt om du har spørsmål eller innspill til arbeidet vårt!

Oslo, mars 2012

Gunhild Vehusheia
Daglig leder

Årsrapporten er skrevet av Gunhild Vehusheia på bakgrunn av innspill fra alle ansatte (se bak), med spesielt god hjelp fra Lene Løvdal og Heidi Fjeldstad.

INNHOLDSFORTEGNELSE

<u>1. ORGANISASJONEN JURK, HISTORIKK OG OVERORDNEDE MÅLSETTINGER</u>	<u>4</u>
1.1 HISTORIKK	4
1.2 STRATEGISKE FØRINGER FOR JURKS ARBEID	4
<u>2 DRIFT OG ORGANISERING</u>	<u>6</u>
2.1 SAKSMOTTAK	6
2.2 JURKS ORGANISASJON	7
2.3 OPPLÆRING OG KOMPETANSEUTVIKLING AV MEDARBEIDERE.....	9
2.4 JURK OG SYNLIGHET UTE	13
<u>3 LITT OM DE ULIKE SAKSBEHANDLINGSOMRÅDENE VÅRE</u>	<u>15</u>
<u>4 RETTIGHETSINFORMASJON</u>	<u>22</u>
4.1 INNLEDNING	22
4.2 FASTE INFORMASJONPROGRAMMER TIL MINORITETSKVINNER: <i>INNFØRING I NORSK RETT OG DISKRIMINERINGSPROSJEKTET</i>	22
4.3 ANNEN RETTIGHETSINFORMASJON	25
4.4 BROSJYRER.....	25
4.5 RETTIGHETSTURNE.....	25
<u>5 RETTSPOLITISK ARBEID.....</u>	<u>27</u>
5.1 JURK-RAPPORT	27
5.2 HØRINGER/INNSPILL TIL OFFENTLIGE UTVALG	27
5.3 STANDS, MARKERINGER OG DEBATTER.....	28
5.4 ANDRE RETTSPOLITISKE PROSJEKTER:	29
5.5 MASTEROPPGAVER	31
<u>6 INTERNASJONALT ARBEID</u>	<u>32</u>
<u>7 STATISTIKK</u>	<u>35</u>
7.1 ENKELTSAKER OG SVARBREV	35
7.2 OPPLYSNINGER OM VÅRE KLIENTER.....	36
7.3 OVERSIKT OVER RETTSOMRÅDENE	43
<u>8 ØKONOMI</u>	<u>52</u>
8.2 INTERNASJONAL AVDELING	53
<u>9 DISKRIMINERINGSFORBUDET ETTER EMK PÅ FIRE VERS.....</u>	<u>55</u>
<u>10 BLIKK MOT 2012</u>	<u>56</u>

1. Organisasjonen JURK, historikk og overordnede målsettinger

1.1 Historikk

I 1974 ble Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) startet som et grunnforskningsprosjekt, etter initiativ fra kvinnelige jurister og jusstudenter som arbeidet i Kvinnesaksgruppen ved Det Juridiske fakultet. Gjennom sitt arbeid oppdaget de en utbredt mangel på rettskunnskap blant kvinner. Det viste seg at det skulle svært mye til før kvinnene tok kontakt med rettshjelpsapparatet. Et annet problem var at kvinner som hadde tilegnet seg juridiske kunnskaper også hadde vanskeligheter med å bruke dette i sin egen situasjon. I ettertid har arbeidet i JURK bekreftet resultatene fra denne første undersøkelsen.

Lovverket er i dag formelt kjønnsnøytralt. Ved praktiseringen viser det seg imidlertid at kvinner i endel tilfeller kommer dårligere ut av konfliktsituasjoner enn menn. Mange kvinners livssituasjon er i perioder svært ulik menns. Dermed vil formelt kjønnsnøytrale rettsregler ikke føre til reell likebehandling. Et eksempel er mangel på samboerlovgivning, som rammer kvinner hardere enn menn fordi det er flere menn som er eiere av felles bolig enn kvinnene. Et annet eksempel er skjevdelingsregelen i ekteskapsloven. I tillegg har menn gjennomgående mer rettskunnskap enn kvinner. Ulike undersøkelser har vist at kvinner i mindre grad enn menn benytter seg av det tradisjonelle rettsapparat, uten at vi i dag har nok kunnskap om bakgrunnen for dette. Spesielt gjelder dette noen grupper av kvinner, som f.eks. kvinner med minoritetsbakgrunn og kvinner utsatt for vold. JURKs oppsøkende arbeid rettet mot disse gruppene har historisk sett vært svært viktig for å gi dem reell mulighet til å hevde sine rettigheter, og desverre er dette arbeidet like viktig i dag.

1.2 Strategiske føringer for JURKs arbeid

JURKs formål og virksomhet handler i stor grad om å sørge for at flest mulig kvinner får oppfylt grunnleggende menneskerettigheter.

Visjon: Alle kvinner tar frie og bevisste juridiske valg.

Vår visjon er at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at reell likestilling praktiseres. Dette bidrar til et samfunn som er fritt for diskriminering.

Realiseringsmåte:

Måten vi ønsker å nå vår visjon på er å gi tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner i hele landet med udekket rettshjelpsbehov. Vi gjør dette gjennom oppsøkende virksomhet, rettighetsinformasjon, rettspolitisk påvirkning og bistand i konkrete saker.

Formål for driften frem til 2015:

- JURK vil bruke den konkrete rettshjelpen for å avdekke kvinners spesielle rettshjelpsbehov.
- JURK vil være et kompetanse- og ressurscenter i typiske juridiske kvinnespørsmål og tilstrebe å være en ressursbank for forskning.

- JURK vil gjennom ulike prosjekter arbeide for å bidra til en rettspolitisk utvikling som fremmer reell likestilling i samfunnet.
- JURK vil gjennom informasjonsvirksomhet arbeide for økt kunnskap om og forståelse i det norske samfunn for kvinners spesielle juridiske situasjon og utfordringer.
- JURK vil gjennom utviklings- og prosjektarbeid arbeide for å bedre kvinners juridiske situasjon internasjonalt med hovedvekt på prosjektsamarbeidspartnerne i Guatemala og Tanzania, samt Øst – Europa og Russland.
- JURK vil gi kvinnelige jusstudenter reell praksis og erfaring slik at disse kvinnene i etterkant får større kompetanse og erfaring til å ta ledende stillinger i samfunnet.
- JURK vil yte effektiv og profesjonell saksbehandling. Vi avviser ingen klienter, vi henviser videre om vi ikke har riktige kompetanse eller andre er nærmere til å hjelpe.

HOVEDMÅL FOR STRATEGIPERIODEN (2011-2015)

1. Å styrke kvinners kjennskap og bruk av juridiske rettigheter

Kjennskap til rettsreglene er en grunnforutsetning for å få kunne hevde sin rett. JURK vil derfor prioritere arbeidet med rettighetsinformasjon. Vi vil også kartlegge behovet for rettighetsinformasjon blant ulike kvinnegrupper i Norge. Men det hjelper ikke å ha rett hvis du ikke kan få rett. Vi vil bidra til at kvinner kan hevde sin rett konkret saksbehandling i etterkant av informasjon, og vi vil også bidra til at andre hjelpeorgan blir bedre kjent for kvinner i Norge.

2. Å bekjempe vold mot kvinner

JURK vil fortsette å arbeide for å endre på holdninger, atferd, juridisk rammeverk og hjelpetiltak med sikte på å redusere omfanget av vold mot kvinner.

3. Å styrke kvinners økonomiske selvstendighet

Juridiske rettigheter henger sammen med politisk og økonomisk deltagelse og selvstendighet. Det er et faktum at kvinner er fattigere enn menn. JURK vil både gjennom saksbehandling og rettspolitisk arbeid bidra til å styrke kvinners kontroll over økonomiske ressurser.

4. Å være en pådriver for kvinners rettigheter

Vi vil bruke saksbehandlingen vår til å komme med forslag om konkrete rettsendringer der vi ser behov for dette. Mange kvinner lever livet på andre måter enn de fleste menn. Kjønnsnøytrale regler kan derfor fremdeles få andre konsekvenser for kvinner enn for menn. JURK skal bli en mer synlig pådriver for kvinners rettigheter overfor offentlig opinion og myndigheter i Norge og i internasjonale fora i samarbeid med andre kvinneorganisasjoner samt andre rettshjelpsorganisasjoner.

5. Å styrke barns juridiske rettigheter

Barn har mange muligheter til å bli hørt, men erfaringer fra vår saksbehandling og møter med kvinner tyder på et udekket behov i barns reelle mulighet til påvirkning på beslutninger som er viktig for deres liv. Vi har også mange kvinner som tar kontakt med oss som mødre. Enten fordi de har utfordringer med det offentlige i utøvelsen av sin omsorg for barn med spesielle behov, eller fordi de ikke klarer å få på plass en samværsavtale som barnet deres er komfortabel med. Dette er et stort og vanskelig tema, men vi ser et stort behov og vi vil i løpet

av perioden både kartlegge behovet og arbeide rettspolitiske med barns rett til rettighetsinformasjon og rettshjelp.

2 Drift og organisering

JURK har i 2011 hatt drift fra uke 1 til og med uke 50 med unntak av påskeuken og to uker i juli. I sommermånedene, uke 25-32, var noen av medarbeiderne lønnet i full stilling mens andre var fristilt.

Saksbehandlerne får kun betalt for 16 timers uke, men den faktiske arbeidstiden er mer enn det dobbelte. De fleste av medarbeiderne må ta opp studielån ved siden av arbeidet i JURK, og studiene blir som regel forsinket med minst ett semester. Medarbeidernes idealisme er derfor en forutsetning for JURKs eksistens.

2011	Reell arbeidstid	Lønnet arbeidstid	Ulønnet arbeidstid	Ulønnet arbeid uten sommerdrift i prosent
2011	18595,5	12858	5737,5	38 %

Tabellene viser arbeid som er utført av saksbehandlerne i 2011. Vederlagsfritt arbeid utført av daglig leder, rettighetsansvarlig, administrasjonskonsulenten, nedtrappere og prosjektmedarbeidere er ikke regnet med. Det betyr at medarbeiderne på JURK i løpet av semesteret arbeider omtrent 40 % vederlagsfritt i løpet av semesteret.

JURK blir drevet med dispensasjon fra advokatmonopolet. Dispensasjonen er gitt av Justisdepartementet. Vi gir gratis juridisk bistand til alle kvinner som oppsøker oss.

Vi har i 2011 stabilisert antall saker og klienter. Men vi ser at vi har en større mengde tyngre saker enn tidligere, som krever mer tid og arbeid fra saksbehandlerne. Vi har hatt fortsatt vekst i oppsøkende arbeid, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid.

2.1 Saksmottak

JURK tar imot henvendelser per brev, telefon eller ved personlig fremmøte. Vi tar ikke imot saker per e-post.

I 2011 hadde JURK telefonmottak av nye saker til følgende tider: Mandag og tirsdag fra klokka 09.00-15.00 samt onsdag fra kl 17.00-20.00.

Klientmottak ved personlig fremmøte har vi hatt onsdag mellom kl 17.00-20.00 og tirsdag mellom kl 12.00-15.00.

Vi har hatt faste mottak i Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt hver tredje onsdag, samt faste mottak i Sandefjord fengsel, Ravneberget (Sarpsborg) og Drammen. Vi har også faste mottak på Oslo Krisesenter annenhver tirsdag, og på Blindern annenhver onsdag.

Når vi holder rettighetsinformasjonsprosjektene ”Diskrimineringsrett” og ”Innføring i norsk rett” gjennomfører vi også saksmottak i etterkant av foredragene.

2.2 JURKS organisasjon

2.2.1 Organisasjonsstruktur

JURK valgte høsten 2011 å endre sin organisasjonsstruktur, og innførte generalforsamling som øverste organ og et eksternt styre som skal ha ansvar for en del oppgaver. Alle ansatte er stemmeberettigede på generalforsamlingen. Tidligere ansatte kan melde seg inn i foreningen JURK for 100,- året, og får da stemmerett på lik linje med ansatte. JURK er derfor blitt en medlemsorganisasjon, men en lukket sådan. Antall stemmeberettigede 31.12.2011: 48.

Generalforsamling

Overordnet ansvarlig for budsjett, valg av styre og andre prinsipielle saker. Første GF ble gjennomført 25. oktober.

Styret

Styret startet sitt arbeid 1. januar 2012.

Fellesmøtet

Fellesmøtet (FM) skal vurdere og fatte vedtak om prinsipielle viktige saker for JURKs anliggende som ikke skal fattes av styret. Organet har delegasjonsadgang til andre i organisasjonen. Daglig leder, kontormedarbeider, juridisk rådgiver og alle saksbehandlere har møteplikt på fellesmøtet. Fellesmøtet avholdes hver fjerde uke, og det innkalles skriftlig til møtene.

Daglig leder

Daglig leder har ansvar for den daglige driften og utviklingen av JURK. Dette innebærer personal og økonomiansvar, arbeid med den utadrettede virksomheten og diverse administrativt arbeid. Daglig leder arbeider fulltid, og er ansatt for en periode på tre år med mulighet til forlengelse.

Prosjekt – og rettighetsansvarlig – juridisk rådgiver

JURK valgte i 2010 å utvide den faste staben med en ferdig utdannet jurist som skulle ha fokus på vårt arbeid med *rettighetsinformasjon*. I tillegg har hun i 2011 vært leder for rettspolitisk gruppe. Midler til hennes arbeid med rettighetsinformasjon fikk vi fra IMDi.

Saksbehandlingsgruppene- endring fra tre til fire grupper

JURK har i mange år vært delt inn i tre saksbehandlingsgrupper som jobber innen sine fagfelt i tillegg til fellesområdene. I 2011 endret vi dette til fire grupper. Gruppene jobber ikke bare med saksbehandling men jobber også rettspolitisk og rettsopplysende på sitt felt ut fra erfaringer fra saksbehandlingen.

Siden august 2011 har JURK vært delt opp i følgende grupper à 4 eller 5 medarbeidere:

- Gjelds-, fengsels-, volds- og mishandlingssaker ("VOF")
- Arbeids-, trygde-, og sosialsaker ("Arbeidsgruppa")
- Bolig-, odelssaker og utlendingsrett ("Boliggruppa")
- Familie-, barn og samboersaker ("Familiegruppa")

Alle gruppene behandler saker innen internasjonal privatrett, forvaltningsrett samt pengekrav innen for eksempel kontrakts- og erstatningsrett.

I saksbehandlingsgruppene blir sakene diskutert, og brev utformes av ansvarlig saksbehandler. Hver tirsdag har gruppen saksbehandlingsmøte, hvor brev godkjennes. På dette møtet deltar også en som har arbeidet som saksbehandler i et år, en såkalt ”nedtrapper”. Gruppen er kollektivt ansvarlig for den enkelte sak, men det er alltid én saksbehandler som er kontaktperson og hovedansvarlig overfor den rådsøkende.

Den kollektive arbeidsformen er valgt både ut fra et kvalitetssikringshensyn, og av hensyn til den enkelte saksbehandler. Vi innser de faglige begrensninger som kan ligge i at alle medarbeiderne er studenter, men vi mener dette blir kompensert gjennom en slik arbeidsform. JURK konsulterer faglig ekspertise på Universitetet i Oslo, i de ulike departementene, på offentlige kontorer og hos enkelte privatpraktiserende advokater dersom det er nødvendig for saksbehandlingen.

Internasjonal avdeling (IA) er en egen avdeling som består av de prosjektansvarlige for våre utenlandske prosjekter, internasjonal gruppe på JURK samt daglig leder av JURK. Internasjonal avdeling er underlagt FM i saker av prinsipiell betydning, men er ellers en selvstendig avdeling med egne vedtekter for driften. De som er prosjektansvarlige er alle tidligere ansatte i JURK.

Organisatoriske grupper

JURK har en svært liten administrasjon. I tillegg til daglig leder har vi en kontorhjelp som er ansatt i en 65 % stilling. Derfor må alle saksbehandlere også bidra i organisatoriske grupper og i ulike grupper opprettet på ad hoc-basis.

I 2011 har JURK hatt følgende organisatoriske grupper:

- MIX
- RIM
- IG
- Redaksjonen
- Rettspolitisk gruppe
- Ledergruppa

MIX er ansvarlig for å godkjenne alle brosjyrer som publiseres. De er også den praktiske gruppen på JURK, og tar ansvar for innkjøp og henting av møbler etc. Videre har gruppen hovedansvar for JURK sitt bibliotek.

RIM har ansvar for JURKs profil utad. Dette omfatter informasjonstiltak rettet mot klienter, oppdatering av hjemmesider og rekrutteringsarbeid. Gruppen er videre ansvarlig for utforming av alt generelt informasjonsmateriell.

IG (Internasjonal gruppe) er bindeledd mellom vårt internasjonale og vårt nasjonale arbeid. De utarbeider blant annet informasjonsbrev til våre internasjonale partnere, er verter ved internasjonale besøk samt bidrar i forberedelsene til studietur.

Redaksjonen har først og fremst ansvar for at JURKmagasin kommer ut med to nummer i året. Dette innebærer blant annet å fastsette eventuelt tema, samle inn artikler til JURK magasin, lay-out, trykk og distribusjon.

Rettspolitisk gruppe har som formål å organisere og administrere det rettspolitiske arbeidet til JURK, i tillegg til at de er ansvarlige for ulike rettspolitiske arrangementer selv. De var blant

annet ansvarlig for 8. mars-arrangement og rettspolitiske dager. Alle medarbeidere arbeider rettspolitisk.

Ledergruppen på JURK består av en saksbehandler fra hver av saksbehandlingsgruppene, samt en observatør. Styret er blant annet ansvarlig for oppfølging av generelle driftsspørsmål i organisasjonen, ansettelse av nye medarbeidere og behandling av permisjonssøknader.

2.3 Opplæring og kompetanseutvikling av medarbeidere

JURK er en organisasjon med stor utskiftning av medarbeidere. Dette krever at vi tar inn over oss at vi er en læringsinstitusjon, og at vi legger til rette for bevisste læringsprosesser av både faglig, personlig og prosjektmessig art. Det foregår en kontinuerlig og omfattende skoleing som den enkelte medarbeider, organisasjonen, samfunnet og våre klienter har stort utbytte av. I 2011 fokuserte vi spesielt presentasjonsteknikk, rettighetsinformasjon og statistikk. I tillegg gjennomfører vi både evalueringsdager og planleggingsdager hvert semester, slik at alle medarbeidere til enhver tid har god kjennskap til gruppenes mål – og handlingsplaner.

JURKs organisasjonsmodell krever også systematisk måling/evaluering/dokumentasjon av utførte aktiviteter og oppnådde resultater samt kontinuerlig fokus på kollektiv læring og erfaringsoverføring. Dette for å sikre en kontinuitet i driften og en videreutvikling av vårt kompetansenivå til tross for at vi har stor utskiftning av medarbeidere.

2.3.1 Opplæring av nye medarbeidere

Hvert semester organiseres relativt omfattende opplæring for nyansatte medarbeidere i JURK. Hensikten er å informere medarbeiderne om organisasjonen, gi en generell innføring i saks- og klientbehandling, samt oppdatere og øke den faglige kompetansen på sentrale juridiske emner. De tre første, såkalte ”opplæringsukene” har dessuten en sosial funksjon, fordi de bidrar til at medarbeiderne blir kjent med hverandre, noe som igjen skaper trygghet i arbeidssituasjonen.

I tillegg til intern opplæring blir det invitert foredragsholdere både fra universitetet, offentlig forvaltning og instanser, samt fra privat sektor til å holde innlegg og lede diskusjonen under opplæringsuka.

I opplæringen av nye i 2011 var blant annet disse på besøk hos JURK:

- Ola Viken: Arv
- Karoline Henriksen: Barnerett
- Marta Triesincka: Informasjon om JURKs internasjonale avdeling og våre internasjonale prosjekt
- Thomas Benestad: Klientbehandling
- Representant fra Oslo krisesenter
- Representant for Leieboerforeningen

Vi dro også på besøk til ulike instanser, blant annet Oslo Krisesenter og Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt.

2.3.1 Deltakelse på eksterne kurs og seminar

For å bidra til kompetanseutvikling hos medarbeiderne samt dele av våre erfaringer prioriterer vi også deltakelse på eksterne kurs og seminarer. Vanligvis deltar vi med minst to medarbeidere, slik at vi sikrer at kompetansen i større grad kan omsettes til arbeid og for å bidra til at informasjon kan komme til nytte i JURK. Dette er noen av de kurs og seminarer vi har deltatt på i 2011:

- KROM –seminar
- FAFO-seminar om begrenset oppholdstillatelse
- Kurs i asyl- og utlendingsrett, arrangert av Juristforeningen
- Landskonferansen til KIM- kontaktutvalget mellom innvandrere og myndigheter.
- Årbokseminar om menneskerettigheter og Grunnloven, arr: Nasjonal Institusjon for Menneskerettigheter
- Seminar om overfallsvoldtekt
- FAfrokost: «Refleksjonsperioden – pusterom eller ny start?»
- Arbeid i familier med minoritetsbakgrunn, psykologisk perpektiv: Kurs hos Mirasenteret.
- Seminar om ungdom og voldtekt
- Rettspolitisk forenings høstseminar. Arr: Rettspolitisk forening.
- Nasjonal konferanse om voldtekt. Arr: Kirkens nødhjelp og sanitetskvinnene
- Fellesseminar på Geilo med de andre rettshjelpstiltakene. Arr: Jussformidlingen i Bergen
- IMDi-samling. Arr: IMDi
- Redd Barnas frokost seminar
- Nasjonal konferanse om vold mot kvinner
- Berit Ås – hersketeknikk. Arr: Norske kvinnelige juristers forening
- Menneskerettsseminar. Arr: Sivilombudsmannen
- Gi SV beskjed. Statsbudsjettet 2012.
- Lobbykurs. Arr: SV
- Representantskapsmøte. Arr: FOKUS
- Forholdet mellom frivillig sektor og myndighetene. Arr: Institutt for Samfunnsforskning
- Tilleggsprotokollen til ØSK og norsk rett. Arr: Senter for Menneskerettigheter
- Faglunsjer KVIBALD/RIKS
- Presentasjon av informasjonsmateriell om tvangsekteskap og omskjæring. Arr: BUFDi
- Kurs i spørreskjemametodikk. Arr: SSB
- Au pair-seminar, Arr: WELMA, Københavns Universitet
- Lansering av Regjeringens handlingsplan for likestilling. Arr. BLD
- Enkelte medarbeidere har fulgt kurs i diskrimineringsrett ved Universitetet i Oslo
- Feminismekonferansen
- Markering av Anna Rognstad. Arr: Stortinget
- Trygderettskurs i regi av Jursitforbundet
- UDI, på FAFO frokost og kurs i asyl og utlendingsrett
- MIRA sentere om vold og innvandrere
- Markering av Anne Rogstad i Stortinget 16.mars
- Fakkeltog mot voldtekt
- Visning av film BPA
- Fakultetskonferanse; om endringer i jussstudiet

2.3.2 Foredrag i 2011

I tillegg til den faste rettighetsinformasjonen vår (mer der):

- Møte vedrørende og innspill til NOU 2011: Struktur for likestilling
- Zonta: "Om JURK"
- IMDi samling: "Om retten til rettighetsinformasjon"
- Samboeres rettigheter på Chateau Neuf
- Kulturnatt v/UiO
- Foredrag om vårt rettighetsinformasjonsarbeid overfor au pairer på Au pair-seminar, Arr: WELMA, Københavns Universitet
- Stortinget med Arbeiderpartiets justisfraksjon
- Trenger vi Norsk kvinnelobby ?

2.3.3 Besøk hos/fra ulike instanser og samarbeidspartnere

For å drive gjensidig erfaringsutveksling, for å informere om JURK eller for å heve medarbeidernes kompetanse drar vi også endel på besøk til ulike instanser og samarbeidspartnere. Noen av samarbeidspartnerne har vi flere møter med gjennom året. Disse har vi vært på besøk hos i 2011 – eller fått besøk fra:

- KVIBALD
- Likestillings – og diskrimineringsombudet (LDO)
- IHSG
- Høyres justisfraksjon
- Akhtar Chaudry, Sttingsrepresentant for SV
- Statssekretær Kirsti Bergstø m/flere fra BLD
- Niklas Bruun, Finlands representant i CEDAW-komiteén
- CEDAW-komiteén
- FOKUS – ulike møter.
- Professor John R. Bowen, University of St. Paul, USA: JURKS saker som angikk muslimsk rett
- Innspill til Institutt for samfunnsforskning v/Anja Bredal: saker som angikk muslimsk rett og økonomi
- REFORM
- Gina Barstad, Sttingsrepresentant for SV
- Caritas
- ICJ
- Foreningen for transpersoner (FTP) v/John Jeanette Solstad Remø
- Statssekretær Pål Lønseth i Justisdepartementet om au pairers rettigheter
- LO
- YS
- Amnesty International
- Kvinnefronten
- KIM
- FWO
- Redd Barna
- Gatejuristen
- Oslo Krisesenter om sin virksomhet
- Konfliktrådet om sin virksomhet

- Marianne Vium Olesen – om strl § 219
- Thomas Benestad – voldsoffererstatning
- Leieboerforeningen
- Advokatfirmaet Frøland & Co DA v/Else McClimans - diskrimineringsrett
- Tone Sverdrup
- Fylkesmannen
- Opplæring i lett norsk av Vibeke Holte fra VOX
- LDO
- Dixi
- Husleietvistutvalget
- Møte med likestillingsutvalget for å komme med innspill til NOU «Struktur for likestilling».
- Storeng, Beck og Due Lund
- Juss-Buss
- Dixi
- Helse- og sosialombudet
- Lærere ved voksenopplæringen på Skullerud og Holmlia
- Sebbelow stiftelse
- Advokatfirmaet Salomon-Johansen
- Seminar i Arkhangelsk om vold i nære relasjoner.
- Konferanse i Vilnius om vold i nære relasjoner
- Namsfogen i OsloStatens sivilrettsforvaltning
- Skatterett ved Rolf Nicolaissen
- Forliksrådet
- Møte på Stortinget med Arbeiderpartiets justisfraksjon
- Møte med SV sin representant fra justiskomiteen
- Lekeforhandlinger med JUSS BUSS
- Ulike fengsel, krisesenter og voksenopplæring (se mer under fengsel og under rettighetsinformasjon)
- Zonta
- Kontoret for fri rettshjelp

2.3.4 Studietur

JURK har lang tradisjon for å dra på studietur. Dette er en fin måte å øke medarbeidernes kompetanse både sett i et internasjonalt perspektiv og menneskelig. I tillegg blir turen en sosial begivenhet for våre medarbeiderer.

JURK dro våren 2011 på studietur til Istanbul. JURK ønsker å øke sin kompetanse innefor temaer som bla kvinners kamp for likestilling og vold mot kvinner, og dette var tema i 2010 i St. Petersburg og i 2011 i Istanbul. Diskusjonen for og imot hijab var et spennende bidrag til vår egen interne debatt om hva som er likestilling og hvilke lovregler som fremmer kvinners rettsstilling.

For å gjennomføre turen søkte JURK eksterne bidragsyter om støtte og mottok støtte fra Advokatforeningen og .

Det er utarbeidet en egen rapport fra turen som gjerne ettersendes ved forespørsel.

2.3.5 Interne planleggingsdager og evalueringsdager

Hvert semester settes det av flere dager til både planlegging og evaluering. Noen overordnede mål ligger fast (kapittel 1), men innenfor dette har hver gruppe også stor frihet til å utnytte tiden som saksbehandler på JURK til å arbeide for det eller de tema som de brenner mest for. Gruppene utarbeider i fellesskap halvårlige planer, som de andre ansatte på JURK får mulighet til å komme med innspill på.

I tillegg evaluerer vi egen virksomhet og måloppnåelse i slutten av hvert semester. Fikk vi til det vi ønsket? Hvorfor gikk det bra – eller hvorfor gikk det ikke? Hva vil vi ta med oss til neste semester?

Vi opplever at vi får gode resultater av vårt omfattende fokus på gode mål- og handlingsplaner, ikke minst ved at vi også blir flinkere til å følge opp eksterne samarbeidspartnere.

2.3.6 Fellesseminaret

Fellesseminar for alle studentrettshjelpstiltakene i landet; Jussformidlingen, Jusshjelpa i Nord-Norge, Jushjelpa i Midt-Norge, JussBuss og JURK, ble igjen arrangert i 2011, på Dr. Holms hotell på Geilo. Et overordnet formål med seminaret er at de forskjellige tiltakene skal ha god kjennskap og kontakt med hverandre, samt at man skal bli bevisst sin rolle og sine muligheter til å drive med rettshjelp. Tiltakene bytter på ansvaret for å arrangere seminaret. Årets arrangør var Jussformidlingen i Bergen. Temaet for årets fellesseminar var konfliktmegling. Egen rapport er utarbeidet og tilsendes gjerne ved forespørsel.

Nesten like viktig som seminarets faglige innhold er det at tiltakene blir kjent med hverandre for å øke kommunikasjon og samarbeid seg imellom. Det ble derfor arrangert quiz og festmiddag med underholdningsbidrag fra alle tiltakene.

2.4 JURK og synlighet ute

2.4.1 JURK i media

JURKs reklamefilm ble vist på reklamefrie dag på TV2 og TV Norge i påske, pinse og jul 2011.

I tillegg har vi hatt disse oppslagene i media

- 20.01- Når skal jeg si opp? Når kan jeg få dagpenger?- Utrop av Bente Bjørke og Ida Solbeg Strøm
- 03.02- Prematurbarn-mor måtte mase seg til seng- Aftenposten av Gunhild Vehusheia
- 03.02- Jeg har lånt for mye penger- Utrop av Bente Bjørke
- 07.02- Den lange veien til rettferdighet - Klassekampen av Sofie Ivara Noccolaisen
- 17.02- Vil du ha familien din på besøk?- Utrop av Anne Sophie Lie-Eriksen
- Feb.- Føler at de ikke strekker til- Velferd av Tina Nordstrøm
- Mars - Vil hjelpe Tinns kvinner- Internavis fra Tinn av Bente Bjørke, Sobia Muzzafar Ali, Norsien Ishtiaq Ahmad og Irsa Fatime Iqbal
- 03.03- Har jeg krav på fast jobb?- Utrop av Camilla Skogstad
- 31.03- Jeg har lånt penger til onkel-hvordan får jeg dem tilbake? Utrop av Ida Solberg Strøm
- 14.04- Kan jeg jobben uten arbeidskontrakt?- Utrop av Monika Sharma
- 12.05- Hvordan får jeg opphold i Norge?- Utrop av Eva Kristine Sogn

- 26.05- Hva er ektepakt?- Utrop av Irsa Fatime Iqbal
- 05 – Kronikk om samboerskap – VG av Gunhild Vehusheia
- 09.06- Hva gjør jeg for å få mannen min til Norge?- Utrop av Norsien Ishtiaq Ahmad
- 06.09- Må jeg betale gjelden til mannen min?- Utrop av Henriette Christoffersen
- 23.09- Du skal ikke betale ekstra leie- Utrop av Stine Ørnevik
- 26.09- Tilbyr gratis, juridisk hjelp i Marker- Internavis i Marker av Norsien Ishtiaq Ahmad
- 05.10- Hva skjer hvis jeg blir syk og ikke kan jobbe?- Utrop av Kari-Joahanne Iversen
- 07.10- Gratis juridisk rådgivning for kvinner- Lillesandposten av Gunhild Vehusheia
- 10.10- Gratis rettshjelp og rettighetsinformasjon til kvinner i hele landet-
- 07.11- Juss-studenter i praksis- sornett.no av Stine Ørnevik
- 10.11- Hvem skal få pengene hvis vi skiller oss?- Utrop av Mirella Rekha Hoel
- 19.11- Samboerskap- Klassekampen av Benedicte Olsen
- 24.11- Hvem kan bestemme over barna?- Utrop av Camilla Aarhus Narvestad
- 19.11-VG Helg om au pair-ordningen
- 02.12- Nettavisen artikkel og leder, om au pair-ordningen
- 08.12- Når kan jeg få fast jobb?- Utrop av Ingvild Bjørnstad
- Radio og TV
- 16.03- JURK på P1 (Ekko) om samboerskap av Gunhild Vehusheia
- 18.11 – Lansering av samboerrapport - Gunhild Vehusheia og Linn Cecilie Hellum på P1
- 21.12 – Au pairers manglende rettigheter – Lene Løvdal på NRK Dagsrevyen

Våren 2011 hadde JURK mange oppslag på ulike lokale medier i forbindelse med rettighetsturneen vi gjennomførte; blant annet disse:

- Otterdals Radio
- Lillesandsposten
- Kragerø blad Vestmar
- Tidens krav (Kristiansund)
- Sunnmøreposten
- www.kristiansund.folkebibl.no
- Varangeren avis (Vadsø)
- Byavisa Drammen

2.4.2 JURK i studentsammenheng

I fjor deltok vi på Arbeidslivsdagene til Universitetet i Oslo både vårsemesteret og høstsemesteret. Vi hadde også en rekrutteringstur til Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø.

Vi driver aktiv informasjon om debatter etc til studenter, både på Universitetet i Oslo og på Høgskolen i Oslo.

2.4.3 JURK magasin

I 2011 har det kommet to nummer av JURK magasinet. Formålet med JURK magasin er å rette fokus på erfaringer vi gjør i JURK, både gjennom saksbehandling, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid. Vi ønsker også å rette fokus på kvinners rettsstilling i samfunnet ved å gjøre kvinner mer bevisste på sine rettigheter. Vi ønsker at magasinet skal ha en opplysende og bevisstgjørende effekt, slik at konkrete eksempler og temaer fra hverdagen blir belyst

3 Litt om de ulike saksbehandlingsområdene våre

Arverett

Spørsmålene JURK mottar vedrørende arv knytter seg både til ektefellers arverett, barns pliktdelsarv og legalarvingers forhold til testament. Vår erfaring viser at mange tror de må ha advokatbistand for å opprette et gyldig testament. JURK opplyser i slike saker om rettsreglene og bistår ikke med opprettelse av testament.

Avtalerett

JURK bistår med generell avtaletolkning samt utforming av forliksklage dersom det er nødvendig å etablere et tvangsgrunnlag for å få oppfylt en avtale eller inndrive et pengekrav. Vi tolker derimot ikke testament.

Barn og foreldre

Vi har mange saker om barnefordeling, foreldreansvar og samvær, for eksempel reisekostnader i forbindelse med samvær, samt barnebidrag. For fastsettelse av barnebidrag henviser vi til Nav sine nettsider. Etter å ha sentralisert barnerettsfeltet til en gruppe, ser vi at har et økende antall saker vedrørende barnevernet, både der klienten ønsker generell informasjon og der klienten ønsker å klage over behandlingen de har fått. Vi har startet et samarbeidsprosjekt med Redd barna og Gatejuristen der vi skal jobbe med rettighetsinformasjon til barn. I tillegg til dette er vi nå medlem av Forum for barnekonvensjonen i regi av Redd barna.

Bolig

De senere år har vi sett en stadig økning i saker vedrørende fast eiendom, og økningen fordeler seg jevnt over alle problemstillinger. Dette er til dels tidkrevende og vanskelige saker med store verdier på spill.

De fleste sakene JURK har innenfor kategorien bolig gjelder mangler ved endt leieforhold, oppsigelse av leieforhold og dekning av utgifter i forbindelse med leie av leiligheten. Vi bistår både leietakere og utleier. Vi har mange husleiesaker, særlig saker som handler om depositum, uteblitt husleie og strømforhold. Vi ser at det hersker stor uvitenhet om disse områdene (det er de nevnte områder depositum, uteblitt husleie, strømforhold og mangler). Vi tror dette kan skyldes av at bestemmelsen er relativt ny og at det svært ofte er privatpersoner som inngår leiekontrakter og som ikke har juridiske kunnskaper.

JURK gir også konkret veiledning i de fleste andre saker som berører fast eiendoms rettsforhold, blant annet servitutter, hevd, tomtefeste, nabokonflikter og rettsvernsspørsmål.

I 2011 har JURK hatt få odels- og åsetesaker. Vi har likevel registrert at mange kvinner får problemer med det økonomiske oppgjøret etter skilsmisse fordi det hersker forvirring rundt hvordan reglene i ekteskapsloven virker når det er odell inne i bildet.

Det er mange klienter som tar kontakt med oss som har spørsmål om styrers og generalforsamlingers beslutningsmyndighet. Vi ser det er mange som ikke vet hva styret eller generalforsamlingen har lov til å vedta i borettslaget eller sameiet, og hvordan de skal få gjennom en sak i generalforsamlingen. Typiske stridssaker er jo om styret har myndighet til å fatte et vedtak om for eksempel vedlikehold av sameiet eller borettslaget.

Diskriminering

De fleste sakene JURK har fått inn på diskrimineringsområdet er der klientene på en eller annen måte har blitt diskriminert på arbeidsplassen. JURK ser at det både foregår diskriminering i ansettelsesprosessen, men også diskriminering i form av forskjellsbehandling mellom arbeidstakere på arbeidsplassen. For eksempel har vi hatt flere saker hvor en arbeidstaker med nedsatt funksjonsevne ikke har fått tilstrekkelig tilrettelegging på arbeidsplassen. Diskriminering av gravide i tilknytning til bonusordninger er et annet tema vi har fått noen henvendelser om, men med klienter som ikke ønsket å gå videre med saken. Vi har i tillegg hatt noen saker som går på trakassering og rasisistiske uttalelser på arbeidsplassen.

Utlendingsrett

På dette området har JURK i 2011 gitt mye generell veiledning. Vi opplever at mye av jobben vår på dette området går ut på å forklare klientene hva som skal til for å få oppholdstillatelse i Norge samt forklare dem hva slags vedtak som har blitt fattet mot dem og hvorfor.

Utlendingsretten har et komplisert regelverk. Det er mange forskrifter og interne rundskriv og mange regler å forholde seg til. Dette kan være svært vanskelig for den enkelte utlending. Vi har særlig hatt spørsmål vedrørende familieinnvandring og spørsmål rundt inntektskravet til referansepersonen. Mange lurer også på hvordan de søker om Schengenvisum og andre typer visum.

Vi har også fått stadig flere saker vedrørende opphold på selvstendig grunnlag. Dette er til dels vanskelige og omfattende saker. Vi opplever at det i praksis er mye vanskeligere å få opphold på selvstendig grunnlag enn det som er ment fra lovgivers side. Det finnes ingen beviskrav i disse sakene, men vi opplever at kvinnene har store vanskeligheter med å bli trodd. Resultatet er ofte at kvinner velger å bli i voldelige forhold, slik at de har en mulighet til å søke om permanent oppholdstillatelse etter tre år.

JURK har opplevd at klientenes rettsikkerhet er ikke godt nok ivaretatt i utlendingsrettssaker. Vi tror noe av grunnen til dette er for dårlig rutiner på opplæring i saksbehandlingen i offentlige etater. Klientene våre på dette område er ressursvake og har ikke kunnskap om deres rettigheter/om lovverket i det hele tatt.

Vi opplever at vi har utvidet klientmassen vår ved å få inn flere au pair saker. Dette skyldes først og fremst samarbeidet med Filipino Workers' Organisation og Caritas og vårt rettighetsinformasjonsarbeid mot denne gruppen. I 2011 hadde vi ca 15 au pair-saker. I tillegg har vi i en rekke tilfeller gitt muntlig rådgivning under informasjonsmøter og lignende. De vanligste temaene er usaklig oppsigelse/avskjed, arbeidstid, og oppholdstillatelse. Noen av sakene omhandler større eller mindre grad av utnyttelse. Vi har henvist en til advokat, og saken er anmeldt. Også to andre saker er anmeldt. Mange spør også om skatteregler, men da må vi henvise til Filipino Workers' Organisation og Skatteetaten. Men mye av året gikk med til å kartlegge hvilke rettigheter au pairene faktisk har. Vi fant at så godt som alle er å regne som arbeidstakere, og er omfattet av arbeidsmiljøloven. I saksbehandlingen vår oppdager vi stadig nye problemstillinger dette reiser, som vi fortløpende forsøker å løse, bl.a. i samråd med KVIBALD ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo.

Statsborgerskap

JURK har det siste året sett en økning av saker om statsborgerskap. Det er ofte klienter som tar kontakt med oss grunnet problemer med å få statsborgerskap for dem selv eller barna på bakgrunn av identitetstvil. Dersom en av foreldrene ikke har klarlagt sin identitet, får barnet avslag på statsborgerskap selv om barnet er født i Norge og en av foreldrene har norsk statsborgerskap. Det har kommet et lovforslag om lovendring som trolig vil løse dette problemet i fremtiden. Klientene som blir rammet av dette kommer spesielt fra Irak og Iran, hvor dokumenter fra dette landet har lite troverdighet ifølge UDI.

Det er også økning i spørsmål om innvandring fra EØS/EFTA- land og registreringsordningen hos Utlendingsdirektoratet.

Ekteskap

Mange kvinner kontakter JURK vedrørende sine juridiske rettigheter under ekteskapet, i forhold til underholdsplikt, gjeld og vedlikehold. Brosjyrer blir ofte sendt sammen med brevet, slik at kvinnen kan sette seg inn i regelverket mer generelt i tillegg til sin konkrete sak. I noen tilfeller er det nok å gi informasjon om kvinnens rettigheter, vi hjelper kvinnen til selvhjelp. I andre saker går vi mye sterkere til verks, eksempelvis setter vi opp hele skiftet. Den største saksmengden angår ekteskapets opphør. Mange kvinner legger til grunn at det er 50/50 deling av boet, hvis det ikke foreligger en særavtale, men de er ikke klar over at loven har lagt opp til en skjevdelingsregel som kan føre til at mannen (for så vidt kvinnen også) kan holde utenfor det han tok med inn i ekteskapet, arv og gaver gitt fra andre enn ektefellen. Dette er et problem vi gjerne kunne ha jobbet rettspolitisk med.

Fengselssaker

Vi opplever at det er et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret rådgivning overfor innsatte. Kvinner i fengsel er en minoritet blant innsatte i Norge og møter andre problemer enn menn i møtet med straffeapparatet. Dette kan typisk dreie seg om problemer i forhold til samvær med barn man har hatt boende fast hos seg, eller graviditet i fengsel. Vi får også inn mange spørsmål om straffegjennomføring, gjeld, vold og mishandling.

For å nå ut til klientmassen har vi hatt fast mottak på Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt hver tredje onsdag. I tillegg har vi besøkt Ravneberget og Sandefjord fengsel. Ved oppstart hvert semester har JURK holdt informasjonsmøte på Bredtveit. Saksmottakene har vært opprettholdt gjennom hele semesteret. Antall klienter per mottak har vært varierende.

Samarbeidet med fengslene varierer sterkt. Vi opplever i endel tilfeller at fengslene er uforberedt på at vi skal ha mottak hos dem til tross for at avtalene er gjort i god tid før vi skal komme og at vi ringer dagen før for å minne om avtalen. Det er ofte i disse tilfellene at fengslene opplyser oss om at det ikke er noen innsatte som ønsker å snakke med oss. Dette får oss til å stille spørsmål ved om det er reelt, eller om det er en unnskyldning fengselet kommer med for å dekke over manglende kommunikasjon innad i fengslet om vårt forestående besøk. Det har skjedd flere ganger at vi har holdt mottak til tross for at vi i utgangspunktet fikk beskjed om at ingen innsatte hadde meldt seg, og da kommer det klienter.

Gjeldssaker

JURK bistår klienter som har større eller mindre gjeldsproblemer, blant annet med å få betalingsutsettelse, rentefritak eller med å opprette nedbetalingsavtaler med kreditorene. I noen tilfeller kommer vi også med forslag til endelig oppgjør med kreditorene. Dette opplever vi relativt ofte at kreditorene aksepterer. Er det ikke mulig å komme til enighet med

kreditorene angående betalingen av gjelden, kan JURK bistå med å fremsette søknad om frivillig eller tvungen gjeldsordning gjennom namsmannen.

I en del saker oppstår gjeldsproblemene i forbindelse med oppgjør etter et samlivsbrudd. Eksempler på dette er kvinner som overtar felles gjeld eller kausjonerer - mer eller mindre bevisst og frivillig - for partnerens gjeld.

I 2010 økte gjeldssakene sterkt; fra 82 i 2009 til 185 i 2010. Dette gjorde det nødvendig å stramme inn mer i denne typen saker. På bakgrunn av tiden og ressursene som gruppen har brukt på dette saksområdet, må vi i større grad å henvise våre klienter til å gjøre en større del av arbeidet selv ved hjelp av våre brosjyrer og veiledninger samt henvise klienter til kommunale gjeldsrådgivere. Vi har dessverre opplevd at de økonomiske rådgiverne både har dårlig kunnskap og kapasitet, men disse har tross alt en plikt til å bistå skyldnere som er i økonomisk uføre. I 2011 har vi brukt en del tid på disse klientene, men vi har da prioritert gjeldsklienter fra fengsel. Sakene er ofte svært tidkrevende, da mange klienter er såpass ressursvake at de trenger mye bistand av ikke-juridisk art, for eksempel innhenting av dokumentasjon.

Samboere

JURK får inn mange saker vedrørende de økonomiske forholdene ved samlivsbrudd og rettigheter under samboerskapet. Vi er opptatt av å bevisstgjøre samboere om deres ikke ”eksisterende rettigheter”. Det hersker mange misforståelser om samboeres rettsforhold. JURK er opptatt av jobbe rettspolitisk med problemer vi ser i saksbehandlingen vår. Det siste året har vi jobbet målrettet får å gi rettighetsinformasjon til samboere, vi ser at dette gir resultater i saksbehandlingen. I høstsemesteret opplever vi at flere kvinner er blitt mer opptatt av å opprette samboeravtaler og sammelikner sine rettigheter med ektefeller, men det er klart at det ennå er en lang vei å gå før alle virkelig blir klar over hvilke rettigheter samboere har. JURK har også utarbeidet en standard samboeravtale som vi sender ut.

Volds- og mishandlingssaker

JURK bistår kvinner som er eller har vært utsatt for mishandling, voldtekt, incest eller andre overgrep. Dette gjelder blant annet spørsmål vedrørende anmeldelse og søknad om voldsoffererstatning. JURK har også hatt noen få saker vedrørende rettfærdsvederlag og kommunal erstatning ved omsorgssvikt under barnevernet.

Sakene hvor vi bistår klientene med å søke erstatning er generelt meget omfattende og tidkrevende. Særlig innhenting av dokumentasjon tar uforholdsmessig lang tid, da vi fra tid til annen må purre på ulike behandlere før de sender nødvendig dokumentasjon. Det å skrive søknad om slik erstatning tar tid, både på grunn av selve saksgangen og den personlige prosessen som hver klient går gjennom.

Mange av klientene behøver støtte og tett oppfølging for å komme seg gjennom den prosessen det er å søke om voldsoffererstatning og rettfærdsvederlag. Årsaken til dette er blant annet at klientene ofte er sårbare og gjerne lider av store psykiske skader som følge av overgrepene. I disse sakene blir vår rolle som medmenneske ofte viktig hjelp for klienten.

Som hovedregel har vedtakene vi får på søknadene vi sender på vegne av klienter vært godt begrunnet. Imidlertid ser vi tendenser som tilsier at vi i fremtiden bør prøve forvaltningsvedtakenes gyldighet i saksbehandlingsfeil ytterligere. Søknadene om erstatning

vi sender til Statens Sivilrettsforvaltning og til Kontoret for voldsoffererstatning blir ofte innvilget. JURK vurderer at dette kan forklares med at mange av sakene objektivt sett er svært grove, i tillegg til at vi bruker mye tid på hver klient.

Gjennom vårt arbeid med andre saker møter vi også relativt ofte kvinner som har vært utsatt for vold av sine nærmeste. Disse kvinnene tar kontakt med oss på grunnlag av andre problemer, og voldsproblematikken kommer gjerne frem i en bisetning. Vi opplever gjennom vårt arbeid at vold i nære relasjoner er et stort problem og at dette er kvinner som trenger bedre opplysning om sine rettigheter. Mange anmelder ikke, av ulike grunner, og de oppsøker heller ikke annen form for hjelp. Det er et stort udekket behov for tilgjengelig informasjon om hva man kan gjøre og hvilke rettigheter man har som voldsutsatt kvinne. Det er også et stort udekket behov for mer juridisk hjelp i skifte- og barnefordelingssaker i saker hvor kvinnen har vært utsatt for vold.

Mange kvinner bagatelliserer den volden de har blitt utsatt for. En del føler seg selv ansvarlig, og tror den behandlingen de blir utsatt for er rettmessig. Mange er usikre på hva de kan og hva de ønsker å gjøre videre. De er redd for at de ikke vil bli hørt og at deres problemer er for små til å bli tatt alvorlig. Vold i nære relasjoner fører til andre problemer for disse kvinnene, ikke bare fysisk, men også psykisk, økonomisk osv.

Vi får også spørsmål om hva man kan foreta seg i en krisesituasjon hvor kvinnen er midt i en voldssituasjon. Dette gjelder i flertallet av tilfellene vold i nære relasjoner. Vi gir informasjon om bistandsadvokatordningen, sikkerhetstiltak som voldsalarm og besøksforbud, og viktigheten av politianmeldelse.

Vi opplever, på tross av at vold i nære relasjoner skal være et satsningsområde, at kvinner som tar kontakt med politiet blir møtt med uvitenhet. Vi har fått tilbakemeldinger på at kvinnene som forsøker å anmelde et familiemedlem for vold ikke blir tatt alvorlig, at hun får feil opplysninger fra politiet og/eller at hun blir frarådet å anmelde da politiet ikke vil bruke ressurser på saken siden den uansett vil bli henlagt. Dette ser vi på som svært alvorlig. Kvinners møte med politiet er et område vi ønsker å kartlegge ytterligere i løpet av 2012.

Arbeidsrett

JURK ser en økende tendens i at arbeidstaker blir ansatt i ulovlig midlertidige stillinger. Disse sakene er ofte vanskelige fordi klienten i frykt for å ikke få fornyet den midlertidige stillingen kvier seg for at JURK skal kontakte arbeidsgiver og informere om at den midlertidige ansettelsen er ulovlig.

Det har også vært en økning i saker om manglende utbetaling av lønn- og sykepenger. Spesielt kan sakene om manglende utbetaling av sykepenger by på problemer da de ligger i grenseland mellom trygdesaker og arbeidssaker. Der arbeidsgiver ikke utbetaler sykepenger på grunn av at de har bestridt sykemeldingen til Nav ser JURK at det tar ekstremt lang tid før Nav avgjør sykepengespørsmålet og klientene kan bli stående uten utbetalinger i lang tid. JURK har også bistått en rekke klienter med å sende påkrav til arbeidsgiver der det urettmessig har blitt holdt tilbake lønn. Dette har spesielt vært i saker hvor arbeidsgiver ikke har utbetalt lønn for oppsigelsestiden, for overtid eller for egenmeldingsdager.

Et nytt problem JURK har sett i løpet av året er en utstrakt bruk av ordensstraff i kommunen. En slik form for ordensstraff har ikke hjemmel i lov, og JURK er derfor bekymret for utviklingen med bruk av slike ordensstraffer.

JURK har også fått inn saker som går på manglende tilrettelegging på arbeidsplassen for personer med nedsatt funksjonsevne. Disse sakene grenser til diskrimineringslovgivningen, og pliktene arbeidsgiver har etter denne lovgivningen. I tillegg har det også kommet inn henvendelser fra personer som føler seg forskjellsbehandlet og/ eller diskriminert på arbeidsplassen på andre måter.

Ellers ser JURK at de fleste arbeidssaker vi får inn fortsatt omfatter usaklige oppsigelser av ulik art.

I løpet av året har JURK bistått klienter i fire forhandlingsmøter, ett drøftelsesmøte og fire saker i forliksrådet. I tillegg har vi sendt over tre saker til pro bono behandling. Generelt er opplevelsen at endel av arbeidssakene er vanskelige og tunge saker som krever mye tid. Kompliserte saker fordi mye følger av arbeidsavtaler, tariffavtaler og arbeidsreglement og lignende.

Ellers består endel av vårt arbeid i å gi opplysning og veiledning til klienter om hvilke rettigheter de har, og hva de kan kreve i henhold til kontrakt og lov.

Trygd og pensjon

JURK har stor pågang av saker som omhandler ulike ytelser fra Nav. Sakene brer seg over hele spekteret av ytelser.

JURK bistår hovedsaklig våre klienter i klageprosessen overfor Nav. JURK tar da inn vedtaket og gjør en vurdering av om vedtaket bygger på noen juridiske feil. Grunnen til at JURK i utgangspunktet ikke gir generell veiledning om ulike Nav ytelser er at Nav selv har opplysnings- og veiledningsplikt i slike saker. Likevel ser vi at Nav ikke alltid overholder sin opplysningsplikt. I slike tilfeller vil vi derfor også bistå klienten med generell veiledning. Det siste året har JURK sett en økning i tilbakebetalingskrav fra Nav. Disse kravene er av varierende art, og skyldes ofte feil og forsømmelse fra Nav sin enten på grunn av manglende informasjon til brukerne eller ulike datafeil.

JURK har det siste året sendt en rekke klager om avslag på trygdeytelser, og svært ofte fått medhold, enten ved at saken har blitt omgjort, eller ved at klageinstans har sendt saken tilbake til Nav lokalt for ny behandling.

JURK har det siste året også skrevet flere prinsipielle klager til Trygderetten.

Helse og sosialsaker

I sosialsakene bistår JURK først og fremst i klageprosessen. JURK ser at det har vært en økning av saker ved avslag på bostøtte og/ eller kommunal bolig. Disse sakene er ofte vanskelige da kommunene har få kommunale boliger til rådighet, noe som medfører at personer som kan ha krav på kommunal bolig likevel ikke får tilbud om det.

JURK har i tillegg fått inn en del saker som gjelder sosialstønad til ulike hjelpemidler for personer med nedsatt funksjonsevne. Disse sakene gjelder for eksempel sosia stønad til spesialtilpasset bil eller lignende.

I tillegg er det en jevn strøm av sosialsaker der klienten trenger stønad til livsopphold. Klientene i disse sakene har ofte lav utdanning og ekstremt dårlig økonomi. Vi ser en økning i personer med minoritetsbakgrunn, og personer som er på introduksjonsprogrammet. Det er

et gjennomgående trekk ved disse klientene at de faller mellom to stoler, da de ofte ikke har krav på andre trygdeytelser, og har dårlige norsk kunnskaper som medfører vanskeligheter med å komme i arbeid. I tillegg ser vi at mange har aleneomsorg for barn, og store utgifter i forbindelse med det som medfører at de trenger sosialstønad for å ha råd til mat og bolig til familien.

JURK har også bistått med å skrive to søknader om pasientskadeerstatning det siste året.

4 Rettighetsinformasjon

4.1 Innledning

Retten til rettighetsinformasjon har lenge vært en stor satsning hos JURK, og arbeidet vårt har de siste årene blitt profesjonalisert og videreutviklet på bakgrunn av forskningen til Tina Storsletten Nordstrøm om hvilke krav FNs menneskerettighetskonvensjoner stiller til rettighetsinformasjon.

I 2011 mottok JURK støtte fra IMDi for å vårt arbeid med juridisk råd og veiledning til innvandrerkvinner. Vi har derfor hatt mulighet for å arbeide med foredragene, samarbeidspartnere og statistikk og rutiner på en helt annet måte enn tidligere. Foredragene har også blitt revidert i en lett norsk profil. Fra 2011 har vi for første gang tall: Til sammen ca 1400 kvinner og ca 350 menn har hørt på foredragene våre. Vi tok inn 175 saker etter foredragene, 75 fra vår ordinære virksomhet i Oslo-området, resten fra rettighetsturné. Vi merker også en økning i antall henvendelser etter at vi har vært ute på rettighetsturné. Vi har holdt 31 foredrag i Oslo-regionen, samt 56 foredrag på rettighetsturné landet rundt, totalt 87.

4.2 Faste informasjonprogrammer til minoritetskvinner: *Innføring i norsk rett og diskrimineringsprosjektet*

JURK har de siste årene drevet oppsøkende virksomhet overfor innvandrerkvinner. Målet har vært å nå denne kvinnegruppen med samme tilbud som vi har til resten av landets kvinner; gratis juridisk rådgivning, forebyggende og rettsopplysende arbeid og rettspolitisk engasjement.

Mange minoritetskvinner har et stort udekket behov for informasjon om rettigheter og plikter i det norske samfunn. Vi ser dog at gruppen ”minoritetskvinner” er svært sammensatt, og at vi har behov for et omfattende samarbeid med kvinnene selv og deres ressurspersoner for å kunne gi dem den informasjon de trenger mest.

Kombinasjonen informasjon og saksmottak er en god måte å nå mange kvinner på, siden dette senker terskelen for å søke hjelp med egen sak.

Innføring i norsk rett

Siden 2005 har en gruppe holdt foredrag for innvandrerkvinner om sentrale rettigheter og plikter i Norge. Foredraget dreier seg om rettigheter knyttet til ekteskap, opphold i Norge, barn, husleie, arbeidsrett, fri rettshjelp samt vold og mishandling. I år har gruppen holdt foredrag. Opplæringen er blant annet holdt på voksenopplæringscentre, Røde Kors' kvinnekafeer eller frivilligsentraler. Vi har også hatt saksmottak i sammenheng med foredragene. Dette gjør vi fordi vi vet at mange av de kvinnene vi treffer der, ikke kommer til kontoret vårt av seg selv, og heller ikke har mulighet til å ringe som følge av mangelfulle språkkunnskaper.

Kvinnene vi har møtt er fra mange forskjellige land, blant annet Kina, Thailand, Burma, Kambodsja, Sri Lanka, India, Pakistan, Afghanistan, Somalia, Marokko og Polen. De fleste har vært i Norge mellom ett og tre år, men vi har også møtt kvinner som har vært i Norge i 10 år. Språkkunnskapene er veldig varierende, og dette er relativt utfordrende.

Flere kvinner blir overrasket over informasjonen vi gir, ikke minst informasjonen om at man har innsynsrett i ektefellens økonomi samt at det ikke er lov å slå barn. Ellers har kvinnene ofte spørsmål om Nav-saker og om oppholdstillatelse.

I desember 2010 holdt vi vårt første skoleprosjekt for menn – i en separat gruppe. Samme innhold – fokus på reell likestilling mellom kjønnene. Vi opplever et stort, udekket rettsinformasjonsbehov for menn, og vi har i 2011 videreutviklet vårt arbeid med å nå denne gruppen. For å gi kvinnene reell mulighet til å endre på forholdene sine i privatlivet og i arbeidslivet er det helt vesentlig at mennene kan være støttespillere og ikke motstandere, og JURK innser at vi også har et ansvar i denne sammenheng.

Diskrimineringsprosjektet

Prosjektet som omhandler rettighetsinformasjon innen diskriminering ble startet i samarbeid med Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings – og diskrimineringsrett, KVIBALD, ved UiO, og cand.jur. Tina Nordstrøm og professor Anne Hellum i 2010. Prosjektet har utviklet et informasjonsprogram om diskrimineringsvernet til innvandringskvinner. Da det har vært vanskelig å få booket tilstrekkelig mange foredrag med temaene diskrimineringsrett, vold og mishandling, brukte vi første del av semesteret til å omarbeide foredraget noe. Vi har beholdt modulen som omhandler diskriminering, trakassering og rasisme, men erstattet vold og mishandling med arbeidsrett. Bakgrunnen for endringen har i hovedsak vært å gjøre foredraget mer attraktivt. Vi har valgt å legge til arbeidsrett, både fordi dette er et tema som mange innvandrerkvinner er interesserte i å lære mer om, samtidig som vi vet at dette er et livsområde hvor diskriminering foregår. Modulen som tar for seg vold og mishandling er fortsatt med i JURKs andre rettighetsinformasjonsprosjekt, skoleprosjektet. Etter endringene har foredraget blitt noe lengre, og tar nå 2x45 minutter. Om det skal gjøres videre endringer ønsker vi i hovedsak å utforme et diskrimineringsrettseksempel som gjelder hijab, og å lage et arbeidshefte som kan brukes i voksenopplæringsklassene etter at vi har vært der.

Evaluerings skjemaene fra kontaktpersoner og egevalueringsskjemaene tilsier at foredragene har vært vellykkede. Av positiv tilbakemelding har kontaktpersoner lagt vekt på at vi har oppnådd god toveis kommunikasjon og vært pedagogiske. De synes også som om kontaktpersonene har vært fornøyd med temaene som behandles. En kontaktperson mente foredraget kunne vært kuttet med 10 minutter, en annen mente at det kunne vært mer fokus på hvorfor det er viktig å melde i fra om diskriminering. Vi har også selv opplevd at det har vært vanskeligere å holde tidsskjemaet etter at foredraget er blitt bygget ut. Dette kan skyldes at vi ved å begynne med arbeidsrett får en større deltakelse fra tilhørerne, som opprettholdes gjennom hele foredraget. Tidligere har vi slitt mer med å få i gang diskusjon, mens vi nå må fokusere mer på å begrense denne. Selv om dette er en utfordring, ser vi det som en positiv utvikling.

Når det gjelder spørsmålene vi mottar fra tilhørerne, er disse fortsatt sprikende. Vi har inntrykk av at tilhørerne i større grad enn tidligere tar opp konkrete problemstillinger de selv eller bekjente har opplevd. Dette er interessant for oss, men det er ikke alltid vi kan besvare så komplekse spørsmål på stående fot. Dersom det kan være aktuelt å ta disse spørsmålene inn og saksbehandle, gjør vi dette, men mange av sakene handler om hendelser som ligger langt tilbake i tid. Vi informerer da gjerne om hvor de skal ta kontakt dersom de havner i en liknende situasjon igjen.

For å lese mer om prosjektet vises det til Publisering i Kvinnerettslig skriftserie våren 2011.

Au pair

I november 2010 gjennomførte JURK en idedugnad om rettighetsinformasjon til minoritetskvinner. Vi fant da at det trengs økt fokus to grupper kvinner; familiegjenforente og au pairer. 2011 var året au pair-prosjektet ble startet. Vi begynte med å ha dialogmøter sammen med Caritas og Filipino Workers' Organisation, med så mange au pairer vi kunne få tak i, til sammen ca 30 au pairer, primært filippinske. Målet med disse møtene var både å kartlegge hvilke problemer au pairene hadde, og utarbeide et brev til Justisdepartementet med en rekke innspill til hva som burde endres. På et av møtene presenterte forsker Cecilie Øien ved Fafo sin rapport om ordningen, og stipendiat i sosiologi ved Universitetet i Bergen Mariya Bikova fortalte om sine funn vedrørende au pairer og vertsfamilier. Brevet ble overlevert til statssekretær Pål Lønseth 20.6.2011.

I løpet av høsten organiserte vi to informasjonsmøter for au pairer. Erfaringen var at vi er nødt til å bruke etablerte møteplasser, primært i tilknytning til katolsk messe på søndager, for å få folk til å komme. Fra 2012 organiserer vi ikke selv au pair-treff med foredrag, men holder foredraget der andre organiserer et treff. Vi har også utarbeidet et foredrag for au pairer, i dialog med gruppa og ressurspersoner på ulike felter, som Helga Aune fra UiO, Bernt Gulbrandsen fra Caritas, og Filipino Workers' Organisation.

Under alle møtene ga vi enkel rettighetsinformasjon og tok inn saker. I 2011 hadde vi ca 15 au pair-saker. I tillegg har vi gitt noe muntlig rådgivning under informasjonsmøter og lignende. Vi ser at terskelen fort blir for høy dersom de kun henvises til vanlig saksmottak hos JURK. De vanligste temaene er usaklig oppsigelse/avskjed, arbeidstid, og oppholdstillatelse. Noen av sakene omhandler større eller mindre grad av utnyttelse. Vi har henvist en til advokat, og saken er anmeldt. Også to andre saker er anmeldt. Mange spør også om skatteregler, men da må vi henvise til Filipino Workers' Organisation og Skatteetaten. Men mye av året gikk med til å kartlegge hvilke rettigheter au pairene faktisk har. Vi fant at så godt som alle er å regne som arbeidstakere, og er omfattet av arbeidsmiljøloven. I saksbehandlingen vår oppdager vi stadig nye problemstillinger dette reiser, som vi fortløpende forsøker å løse, bl.a. i samråd med KVIBALD ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo.

Prosjektansvarlig Lene Løvdal og saksbehandler Nazneen Pervez Soltvedt deltok også på et forskningsseminar ved Københavns universitet i september, og holdt foredrag der om arbeidet vårt.

I desember arrangerte vi en idédugnad om rettighetsinformasjon til au pairer. Vi inviterte så bredt som mulig for å få innspill til hvordan ulike aktører sammen kan bidra til å sikre at au pairer har nok kunnskap om sine rettigheter. Vi fikk innspill fra flere au pairer, den filippinske ambassaden, konfliktrådet, LO, Politidirektoratet og mange andre. Disse blir samlet i en rapport som skal publiseres våren 2012. Statssekretær i JD Pål Lønseth og Helga Aune fra Juridisk fakultet holdt innledninger, det gjorde også Bernt Gulbrandsen fra Caritas og Tor Egil Fredriksen fra Filipino Workers' Organisation.

Vi har også innledet et samarbeid med Caritas om fast saksmottak for alle arbeidsinnvandrere, deriblant au pairer, annenhver tirsdag på Caritas' infosenter for arbeidsinnvandrere, fra januar 2012.

Diskriminering på tvers

Diskriminering på tvers er et samarbeid mellom JURK og LDO. Prosjektets mål er å gi informasjon om diskrimineringsvernet til grupper som ikke oppsøker LDO. Gjennom prosjektet forsøker vi å dokumentere tilfeller av diskriminering og mangler ved håndhevingsapparatet for diskrimineringsvernet.

4.3 Annen rettighetsinformasjon

I 2011 har vi i tillegg til overnevnte drevet rettighetsinformasjon på ulike måter, blant annet:

- *Fengsel*

I anledning JURKs fengselsmottak, har vi informasjonsmøter for å informere om hva vi kan bistå kvinnene med. JURK opplever ulike form for medvirkning fra fengslene når det gjelder å nå ut til med informasjon til de innsatte, på tross av at vi ser at det er et stort udekket rettshjelpsbehov blant disse kvinnene. I løpet av 2011 gjennomførte vi ukentlig fengselsbesøk på Bredtveit fengsel-, forvarings og sikringsanstalt og vi gjennomførte også faste besøk i Sandefjord og Ravneberget fengsel.

- *Oslo Krisesenter*

De ansatte på Oslo Krisesenter opplever at deres klienter har et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret rettshjelp utover det bistandsadvokatene gir. Derfor startet vi i slutten 2009 opp med faste ukentlige informasjonstider og mottak på Oslo Krisesenter.

- *Diverse enkeltforedrag*

- Undervisning av elever ved Ullern vgs. i familierett, der både ugift samliv, ekteskap og skifte ble omhandlet
- Sosionomene på Ullevål sykehus
- Lærerne Lakkegata skole
- Rettslæreklassen på Lambertseter vgs om arbeidsrett
- Undervisning av ansatte på helsestasjoner i bydel Alna om innføring i norsk rett
- UPOP – aften
- Kulturnatten på Universitetet

- *Miniturné til Drammen*

2 og 3 november var vi på en miniturnee til Drammen. Der holdt vi 5 foredrag (4 skoleprosjekt og 1 diskrimineringsinformasjon). 115 kvinner deltok og det ble tatt inn og behandlet 9 saker.

4.4 Brosjyrer

Nye brosjyrer i 2011:

- Metabrosjyren: Oversiktsbrosjyre over JURKs virksomhet og brosjyrer:
- Utlendingsrettsbrosjyre på lett norsk
- Har du vært utsatt for kriminalitet?
 - Samme brosjyre oversatt til engelsk: Victim of crime.
- Avtalerettsbrosjyren er oversatt til engelsk
- Voldsbrosjyre – Vold mot kvinner, på 10 ulike språk: Arabisk, Engelsk, Filippinsk, Persisk, Polsk, Russisk, Somali, Spansk, Thai og Urdu.

4.5 Rettighetsturne

JURK gjennomførte i 2011 to rettighetsturneer; en på våren og en på høsten. Turnéene var finansiert av hhv Hjelpetikkeprisen og BLD.

Turneene JURK gjennomførte tyder på at vi trenger en generell styrking av rettighetsinformasjonen i samfunnet, og at vi må prioritere oppsøkende rettshjelp hvis vi skal nå utsatte grupper.

Egne rapporter fra alle turneene er tilgjengelig på våre hjemmesider, og kan også sendes ved forespørsel. Du finner også noe mer informasjon om enkeltsakene som ble tatt inn i statistikkdelen av årsrapporten.

5 Rettspolitisk arbeid

Det rettspolitiske arbeidet drives ut i fra de erfaringer vi får gjennom den konkrete saksbehandlingen. Vårt fokus er å få frem kvinneperspektivet – da vi ser at dette i mange tilfeller er fraværende eller svakt.

Det rettspolitiske arbeidet ivaretas blant annet gjennom utarbeidelse av høringsuttalelser til nye lovforslag, påvirkning av offentlige instanser, lobbymøter på Stortinget, deltakelse i samfunnsdebatten ved foredrag, avisinnlegg, radioprogram m.m. Det siste året har vi arbeidet mye med dokumentasjon gjennom rapporter og masteroppgaver, da vi ser at det er behov for mer kunnskap.

Alle ansatte på JURK bidrar i det rettspolitiske arbeidet, men rettspolitisk gruppe har et særlig ansvar og bruker mest tid til dette arbeidet sammen med daglig leder og juridisk rådgiver.

Tematiske prioriteringer i 2011

- vold mot kvinner
- kvinners økonomiske situasjon under og etter samliv med ektefelle/samboer.
- retten til rettighetsinformasjon
- au pairer
- retten til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- Skyggerapportering til FNs kvinnekomite

5.1 JURK-rapport

JURK arbeider med å dokumentere kvinners særskilte rettslige stilling og behov gjennom ulike typer av rapporter. Rapporter er også en god metode å sikre kompetanseoverføring internt, og på den måten sikre at vi klarer å følge opp våre egne rettspolitiske prosjekter til tross for stor utskiftning av medarbeidere.

I 2011 skrev JURK følgende rapporter:

- JURK-rapport nr 54; Rapport fra Idedugnad 18.11.2010: Retten til rettighetsinformasjon
- JURK-rapport nr 55: Voldsofferkoordinatorordningen – fungerer den?
- JURK-rapport nr 56: Juss til kvinner i Norge. JURK på rettighetsturne våren 2010 – En rapport om oppsøkende rettighetsinformasjon og rettshjelp i Norge.
- JURK-rapport nr 57: Årsrapport 2010
- JURK-rapport nr 58: Samboerskap, kvinner og økonomi: Er samboerskap en fattigdomsfelle for kvinner?
- JURK-rapport nr 59: Rapport fra rettighetsturneen våren 2011

5.2 Høringer/Innspill til offentlige utvalg

Erfaringene JURK får gjennom den praktiske rettshjelpen og rettighetsinformasjonen kanaliseres til ulike høringer. Alle høringer ligger på vår nettside, www.jurk.no. I 2011 skrev JURK følgende høringsuttalelser:

- Høring - Utlendingsmyndighetenes adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer, utlendingsloven § 84
- Høring - Endringer i statsborgerloven og statsborgerforskriften - adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer.
- Høringsuttalelse til NOU 2011:7 Velferd og migrasjon

- Høringsuttalelse til NOU 2011:15 Rom for alle – en sosial boligpolitikk for framtiden
- Innspill til CEDAW-komiteén vedrørende skyggerapporten, i samarbeid med FOKUS og en rekke andre organisasjoner.
- Innspill til oppfølgingen av CERD-komiteéns anbefalinger til norske myndigheter
- Innspill vedrørende au pairs rettigheter til Justisdepartementet

5.3 Stands, markeringer og debatter

Markering av 8.mars; utdeling av samboerkontrakter og debatt

I 2011 videreførte JURK kampanjen ”Du kan ikke leve på luft og kjærlighet”, som først ble lansert i år 2007. Formålet med kampanjen var å bevisstgjøre kvinner rundt ulike juridiske sider ved ugift samliv, spesielt om de økonomiske utfordringene.

I forbindelse med markeringen reviderte vi standard samboerkontrakter og delte dem ut rundt omkring i Oslo sentrum. I tillegg delte vi også ut brosjyren om ugift samliv, brosjyrer om JURK og rosa heliumsballonger med påskrift ”du kan ikke leve på luft og kjærlighet”.

Markeringen ble godt tatt i mot av både kvinner og menn i alle aldre, og det var tydelig at mange ble minnet på viktigheten av å regulere samboerskapet.

Videre arrangerte JURK også en debatt 15.mars. Debatten omhandlet kvinner og økonomi. Vi stilte spørsmålet om samboerskap er en fattigdomsfelle for kvinner. Dette ble en vellykket debatt som fikk omtale både på radio og i avisen. Debatten var med på sikre JURKs egen forståelse av både problemet ved samboerskap og forslag til løsning av dette problemet. Som følge av debatten skrev JURK en rapport om samboerskap i vårsemesteret, og har arbeidet mye med temaet gjennom hele året.

Debatt om kvinners økonomiske rettigheter og tilgang til rettferdighet (access to justice)

Vi arrangerte seminar på Utviklingshuset om kvinners økonomiske rettigheter og tilgang til rettferdighet. Innledere var advokat Bente Roli, Anne Hellum, professor i kvinneverett ved Universitetet i Oslo; Tahira Iqbal, Primærmedisinsk verksted. Kommentarer v/ Akhtar Chaudhry, stortingsrepresentant for SV.

Debatt om kvinner og korrupsjon

I samarbeid med Publish What You Pay Norge arrangerte JURK debatt på Utviklingshuset i september om Kvinner, korrupsjon og kapitalflukt. Kvinner rammes særlig hardt av korrupsjon og kapitalflukt, så kampen mot dette har et klart kjønnsperspektiv. Innledere var Jenifer Bravo fra JURKs samarbeidspartner MTM i Guatemala, FNs spesialrapportør på korrupsjon og ekstrem fattigdom Magdalena Sepulveda Carmona, generalsekretær Mona Thowsen fra Publish What You Pay Norge og spesialrådgiver Gro Skaaren-Fystro fra Transparency International.

Skoleringsseminar om arbeid mot diskriminering

JURK har sammen med Antirasistisk senter arrangert et skoleringsseminar om hvordan man kan jobbe mer effektivt mot diskriminering, finansiert av EU.

Rettspolitisk forenings høstseminar

Gjennom vår deltagelse i Rettspolitisk forening var vi medarrangører av Rettspolitisk forenings høstseminar dag 2 om sosial dumping.

Voldsmarkering 25. november

25. november er FNs internasjonale dag for avskaffelse av vold mot kvinner.

Vi startet dagen med en stillemarkering utenfor Nationaltheatret. Vi ble sminket som voldsofre av en makeup-artist på Nationaltheatret og stod utenfor Nationaltheatret t-bane stasjon. Vi hadde med oss en banner med teksten ”JURK markerer FNs internasjonale dag for avskaffelse av vold mot kvinner”. Målet var å bevisstgjøre folk på dagens tema.

Senere på dagen, fra kl. 11.30 til 12.30 delte vi ut voldsbrosjyrer. Dette har JURK gjort siden 2008. Vi fikk hjelp av Juss Buss og delte ut 2000 brosjyrer på ulike steder i Oslo sentrum. I tillegg sendte vi til sammen ut 1500 brosjyrer til Jussformidlingen i Bergen, Jusshjelpa i Midt-Norge og Jusshjelpa i Nord-Norge som også hjalp til med utdeling. JURK fikk økonomisk støtte fra Fredrikke Tønder Olsen Legat til materiell for å kunne markere denne dagen.

JURK arrangerte i den forbindelse en debatt: ”Voldtektbølgen – har myndighetene sviktet eller er kvinner i Norge ansvarsløse?” I panelet hadde vi Lisa Arntzen som var leder av ”Aksjon mot voldtekt”, samfunnsdebattant, sosionomstudent og blogger, Kari-Janne Lid som er leder av sedelighetsavsnittet ved Oslo politidistrikt, Kari Kjønås Kjos som er stortingsrepresentant for FrP og medlem av Helse- og omsorgskomiteen, Patricia Kaatee som er politisk rådgiver i Amnesty International Norge med kvinners rettigheter som spesialfelt, Akhtar Chaudhry som er stortingsrepresentant for SV, fjerde visepresident på Stortinget, og medlem av justiskomiteen. Hannah Helseth var ordstyrer under debatten. Hun er sosiolog, skribent og forfatter. Debatten ble avholdt 24. november fra kl. 18.00 til 20.00, på Holbergs terrasse kurs- og konferansesenter.

Deltagelse og ansvarlig for stand i forbindelse med Juristenes dag i september

For tredje gang var JURK ansvarlig for arrangementet ”Juristenes dag” arrangert i regi av Juristforeningen. Vi sto på stand på Grønland torg, som i år var eneste stand i Oslo, og svarte på ulike juridiske spørsmål sammen med jurister fra andre organisasjoner og firmaer.

5.4 Andre rettspolitiske prosjekter:

Oppfølging av skyggerapport til kvinnekonsensjonen (CEDAW)

JURKs formål og virksomhet handler i stor grad om å sørge for at flest mulig kvinner får oppfylt grunnleggende menneskerettigheter. Siden 2010 har JURK arbeidet med skyggerapporteringen til CEDAW, et samarbeidsprosjekt med 10 andre kvinneorganisasjoner. I 2011 brukte både daglig leder og prosjekt- og rettighetsrådgiver mye tid på dette. I august 2011 var rettighets- og prosjektansvarlig i New York for å presentere skyggerapporten. Det vil i 2012 bli skrevet en evaluering av dette arbeidet samt en anbefaling for JURKs videre arbeid med skyggerapportering.

Fengselsundersøkelse

I 2011 gjennomførte JURK en fengselsundersøkelse i flere kvinnefengsler og andre fengsler med kvinneavdelinger for å kartlegge kvinners soningsforhold. JURK er av den oppfatning at kvinner som soner har ulike utfordringer enn menn i stilsvarende situasjon, blant annet på grunn av omsorgsrollen som mor, sosiale normer og helseutfordringer. JURK har sett på hvilke hensyn som ble fremmet av Justisdepartementet i Kriminalomsorgsmeldingen St.meld. nr. 37 (2007-2008), og hvordan disse er fulgt opp ovenfor kvinner nå, fire år senere.

Arvelovsprosjekt

JURK har opprettet en arverettsgruppe, som har arbeidet med nåværende arvelovgivning. Målet til gruppen har vært å kartlegge problemene vi møter på JURK i arverettssaker og å se nærmere på lovgivningen. Bakgrunnen for dette er at JURK ønsker å bidra med innspill og våre erfaringer til utvalget. Gruppen har konsentrert seg om problematikken rundt uskifte, samboerens arverettigheter og pliktdelsarv. Lovutvalget skal avgi sin utredning 1.juni 2013, av den grunn vil prosjektet videreføres over flere semestre.

Voldtektsgruppen

Gruppen følger opp Voldtektsutvalgets innstilling fra 2008. *NOU 2008: 4 Fra ord til handling. Bekjempelse av voldtekt krever handling*. I 2011 ble det samlet inn data og skrevet et utkast til en rapport hvor vi vil belyse i hvilken grad myndighetene har fulgt opp utvalgets anbefalinger. Denne rapporten ønsker JURK å bruke rettspolitisk, spesielt i sammenheng med at Norge skal høres i hvorvidt de følger sine forpliktelser i forhold til CEDAW. Vi planlegger å ferdigstille rapporten i januar 2012. Vi har fått god hjelp og gode innspill til rapporten fra Amnesty Norge.

Lovfestet rett til BPA

I september begynte JURK å arbeid for å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse for personer med funksjonsnedsetting. Brukerorganisasjoner som Norges Handicapforbund (NHF) og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) har kjempet for dette i mange år, og JURK ser at dette også er en kamp for kvinners rettigheter. Kvinner med funksjonsnedsettelser er i enda større grad enn kvinner for øvrig sårbare for overgrep. Det å ha muligheten til selv å velge hvem som skal yte personlig assistanse til oppgaver som personlig hygiene og stell, vil gi disse kvinnene en større kontroll over egen situasjon. I tillegg ser vi at den minstestandarden for hvilke oppgaver brukerne skal få hjelp til, i stor grad er utformet etter menns liv og livssituasjon, i motsetning til de oppgavene som typisk har blitt sett på som kvinnens oppgaver, som ikke anses som like viktig.

Prosjektet er i startfasen, så langt har vi vært i møte med Norges Handicapforbund for å finne ut hvor og hvordan JURK kan bidra i kampen for lovfestet rett til BPA. Vi er også i dialog med FFO og ULOBA. Det har blitt skrevet en artikkel om temaet til JURKs Magasin som kommer ut i januar 2012.

Samboerprosjektet

I vårsemesteret ble det gjennomført en debatt om det økonomiske oppgjøret etter endt samboerskap. I september ble rapporten «Samboerskap, kvinner og økonomi. *Er samboerskap en fattigdomsfelle for kvinner?*» trykket.

Samboergruppen ble opprettet for å jobbe rettspolitisk i forholdt til manglende regelverk for det økonomiske oppgjøret etter endt samboerskap. Gruppen har skrevet en kronikk som ble trykket i Klassekampen, gjennomført lunsjmøte med stortingsrepresentant Gina Barstad og hennes rådgiver Olivia C. Salles, møte med regjeringsfraksjonen i Stortingets familie- og kulturkomité og møte med Barne-, likestillings- og inkluderingsministerens politiske rådgiver, Kirsti Bergstø. Hun rådet oss til å utarbeide et konkret lovforslag. Dette tok gruppen til seg, og på nyåret satte en ny samboergruppe i gang arbeidet med lovforslaget. Med god støtte fra professor Tone Sverdrup, ble lovforslaget ferdigstilt i februar 2012.

Au pairprosjektet

Arbeidet vårt med au pairer omfatter alle tre sider av JURKs arbeid: saksbehandling, rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid. Alle tre er bundet sammen.

Som nevnt i kapittel 4 har vi i samarbeid med Filipino Workers' Organisation, Caritas og en gruppe på ca 30 au pairer utarbeidet et brev med innspill til Justisdepartementet om hva vi mente burde gjøres av tiltak for å sikre au parenes rettigheter. Dette brevet kan du lese på www.jurk.no.

Vi har videre forsøkt å kartlegge situasjonen nærmere for au pairer, blant annet gjennom en enkel spørreundersøkelse.

Vi har vært flere ganger i media, deriblant VG Helg, Nettavisen og NRK Dagsrevyen, det siste i forbindelse med en ny regel som forbyr personer med barn å være au pairer.

5.5 Masteroppgaver

- Kjønnskvotering som positiv særhandsaming etter likestillingsloven, EØS-rett og kvinnekonvensjonen. Av Line Johanna Landa Hanøy
- Oppgjøret i samboerforholdet-fungerer de ulovfestede reglene i praksis? Av Linn Cecilie Hellum

6 Internasjonalt arbeid

6.1.1 Tanzania-prosjektet, samarbeid med KWIECO

JURK har siden 2005 hatt en samarbeidsavtale med et rettshjelpstiltak i Tanzania; KWIECO. KWIECO står for Kilimanjaro Women Information Exchange and Consultancy Organ. I stor grad jobber KWIECO etter samme prinsipp som JURK. Mye av arbeidet er basert på frivillig innsats. Dessuten er dette den eneste organisasjonen i Kilimanjaro-regionen som driver både med rettsopplysning og rettshjelp, i tillegg til at de fører prinsipielle saker for retten.

Til tross for at Tanzania har inkorporert Kvinnekonvensjonen (CEDAW) i grunnloven, er situasjonen i praksis at den patriarkalske kulturen og sedvaneretten dominerer. Et særskilt problem er at kvinners tilgang til jord etter sedvanen er prisdrevet deres forhold til menn. Kvinnens status defineres gjennom deres rolle som døtre, hustruer eller søstere. Som gift har kvinnen eksempelvis bruksrett til jord, så lenge ektefellen lever. Etter ektemannens død, returneres eiendomsretten som regel til mannens slekt. Dette er noe som er med på å opprettholde et skjevt maktforhold mellom kjønnene, og fører til et samfunn hvor overgrep mot kvinner og barn er en del av hverdagen. Folk flest kjenner ikke til sine formelle rettigheter, og om det gjør det, er det de færreste som mulighet til å hevde dem i praksis.

HIV/AIDS-epidemien er også særlig problematisk for kvinner. Den nasjonale lovgivningen fokuserer på forebygging av virusspredning, men det finnes ikke lovregler som gir rettighetene til dem som allerede er rammet. Da kvinner i Tanzania i liten grad råder over egen seksualitet, utgjør de en større andel av de smittede. Sex er ansett for å være en av mannens rettigheter på bakgrunn av medgiften han har betalt for å gifte seg med henne. Smittefare forsterkes av at ektemenn ofte har sex med kvinner utenfor ekteskapet, samt systemet med flerkoneri ikke er uvanlig. En kvinne kan ikke diskutere seksualitet med sin mann. Hun kan ikke stille krav til bruk av kondom eller HIV-testing. Selv om hun vet at mannens elskerinne er HIV-smittet, tør hun ikke si nei til sex.

KWIECO har som mål å gi mennesker nødvendig rettshjelp. Rettshjelp skal tilbys alle, men det er særlig fattige kvinner, menn og barn prosjektet retter seg mot. En annen målsetting er å endre det patriarkalske samfunnet, slik at kvinner ikke bare formelt, men også reelt sett oppnår like rettigheter som menn. Et tiltak for å nå denne målsettingen er å bringe konflikter som utspringer av det patriarkalske systemet inn for domstolene. Gjennom rettsavgjørelser som slår fast at kvinner er urettmessig diskriminert, vil det over tid skje holdningsendringer som vil innebære økt likestilling og respekt for menneskerettighetene. Videre er det en målsetting å arbeide for lovreformer. Prosjektet skal gjennomføre holdningsskapende arbeid for å fremme generell respekt for menneskerettigheter i Kilimanjaro-regionen. For å oppnå langsiktige resultater vil holdningsarbeidet rettes spesielt mot barn og unge.

Fra JURKs side, består arbeidet i hovedsak av prosjektforvaltning, blant annet oppfølging og rapportering til FOKUS om fremdrift, samt overføring av penger til partnerorganisasjonen. En annen viktig side av arbeidet er å følge opp en gjensidig erfaringsutveksling. Selv om forholdene i Norge og Tanzania er svært forskjellige, jobber både JURK og KWIECO for å fremme kvinners rettsstilling og yte gratis rettshjelp. Ved prosjektbesøk og utveksling av nyhetsbrev får begge organisasjonene innsikt i hverandres drift, noe vi alle har dratt nytte av både praktisk og som inspirasjon for videre arbeid. I juli i 2011 var JURK på en vellykket prosjektreise i landsbyen Moshi som er der KWIECO har sitt kontor. JURK var svært

fornøye med organisasjonens utvikling og det konkrete arbeidet for å bedre kvinners rettigheter.

I 2011 fikk JURK og KWIECO innvilget støtte til prosjektet via FOKUS gjennom midler tildelt fra NORAD.

For mer informasjon: se www.kwieco.org

6.1.2 Guatemala-prosjekt: MTM

MTM er en organisasjon som arbeider for å bekjempe vold og diskriminering mot kvinner. Organisasjonen fokuserer både på rettighetsinformasjon, kursing i rettigheter for voldsutsatte kvinner, samt med praktisk rettshjelp og sakførsel.

Etter gjennomført prosjektreise i 2011 erfarte vi i JURK at utviklingen i prosjektet har vært svært positiv. Vi har også blitt positivt overrasket over hvor mye MTM som relativt nystartet organisasjon har klart å utrette i løpet av kort tid, og hvor mye de har utrettet og samtidig vokst som organisasjon siden vårt forrige prosjektbesøk. Det synes heller ikke være noen tvil om at det er et stort behov for det arbeidet MTM driver for kvinners rettigheter i Guatemala. MTM er for eksempel per dags dato den eneste organisasjonen i Guatemala som jobber med å gi juridisk bistand til kvinner som har vært utsatt for seksuell vold, slik at det er liten tvil om at behovet for en slik organisasjon er svært nødvendig.

Utviklingen i prosjektet kan illustreres gjennom flere eksempler:

Siden JURKs forrige prosjektreise har det vært en betydelig økning i antall søksmålsaker for domstolene når det gjelder vold mot kvinner i Guatemala. Dette synliggjøres ikke minst ved at MTM sitt mål for budsjettperioden 2010 – 2012 har vært å føre 5 saker for rettssystemet i Guatemala. Per dags dato har de hatt/har gående til sammen 18 saker for rettssystemet. Det fremstår ut fra disse tallene helt klart at det har vært en betraktelig økning i arbeidsmengde i forhold til hva som var forventet ved prosjektets oppstart i 2010.

Under årets prosjektreise ble JURK også gjort kjent med at det har vært en utvikling hva gjelder ansettelse av nytt personell i organisasjonen siden forrige prosjektbesøk. I løpet av det siste året, har MTM ansatt to nye advokater, samt en person i en administrativ stilling. Ifølge de erfaringer vi har gjort oss, har en økning i antall medarbeidere vært helt nødvendig for å kunne yte den nødvendige juridiske bistand.

Foruten disse nyansettelsene, ble vi under årets prosjektreise også kjent med at MTM har tilknyttet seg en psykolog som jobber med å yte psykososial bistand til de kvinner/barn som MTM yter juridisk bistand til, og som er ofre for ulike former for seksuell vold. MTM forklarer at de har erfart gjennom sitt arbeid med seksuell vold, at det ikke bare er nødvendig med juridisk bistand for å hjelpe ofrene, men at også psykososial bistand er svært viktig. De mener derfor at de ved å tilknytte seg en psykolog i organisasjonen i enda større grad vil kunne bistå kvinnene.

I 2011 fikk JURK og MTM innvilget støtte til prosjektet via FOKUS gjennom midler tildelt fra NORAD.

6.1.3 Besøk hos andre/fra andre internasjonale prosjekter

JURK har i 2011 vært på besøk i Bosnia for å bidra til å etablere et rettshjelpstiltak rettet mot kvinner utsatt for vold, samt besøkt ulike tiltak rettet mot kvinner da vi var i St.Petersburg. I tillegg har vi sammen med blant annet Jusshjelpa i Nord – Norge bidratt med opplæring til et nyoppstartet rettshjelpstiltak i Arkhangelsk. Seminar i Arkhangelsk om vold i nære relasjoner. Vi har også vært paneldeltakere på konferanse i Vilnius om vold i nære relasjoner

I tillegg har vi hatt besøk av flere rettshjelpstiltak og kvinneorganisasjoner fra utlandet. I år har vi blant annet hatt besøk fra vår partnerorganisasjon i Guatemala og en delegasjon fra Tallin i Estland

7 Statistikk

Frem til 2011 har JURK bare rapportert statistisk på enkeltsaker. På rettighetsturneen gjorde vi forsøk med statistikk både på foredrag, spørsmål underveis i foredraget og utdelte brosjyrer. Det er krevende å samle inn så mye informasjon, men det har vært interessant å se hvordan blant annet spørsmålene stilt underveis i foredragene gjennomgående har vært av andre tema enn det vi får inn enkeltsaker på.

Ønsker du mer informasjon om rettighetsturneen viser vi til egen rapport – den finner du på vår hjemmeside eller du kan få den tilsendt.

Sakene vi tar inn etter foredrag er først og fremst spørsmål innenfor utlendingsrett eller trygde- og sosialrett. Ut i fra statistikken vi har samlet dette semesteret er dette den eneste tendensen vi kan se. En grunn til dette kan trolig være at problemene tilhørerne har overfor UDI og NAV er av mer vedvarende karakter, slik at det er disse sakene som er aktuelle når JURK kommer på besøk. Mange av disse sakene er også typiske informasjonssaker, for eksempel spørsmål om ytelser eller oppholdstillatelser/visum. Dette kan være en indikasjon på at det er vanskelig for innvandrerkvinner å skaffe seg nødvendig informasjon fra offentlige instanser. Det virker naturlig at vi ikke får inn så mange aktive partssaker, da disse gjerne vil oppstå og avsluttes i løpet av en kortere tidsintervall. Vi ser også gjennom spørsmålene og sakene tilhørerne tar opp underveis i foredraget, at mange hadde hatt behov for rettshjelp tidligere. Dette gjelder både i forhold til diskriminerings- og arbeidsrett. Vi forsøker i foredraget å tydeliggjøre hvor kvinnene kan søke hjelp for forskjellige problemer.

7.1 Enkeltsaker og svarbrev

Saks materialet som ligger til grunn for rapporten er de personlige henvendelser vi har mottatt per telefon, på klientmottak og ved brev fra kvinner bosatt over hele landet. I statistikken inngår ikke henvendelser fra for eksempel skoler, kvinnegrupper og organisasjoner.

I kommentarene er tallene sammenlignet med tallene fra årsrapporten for 2010, og vi har pekt på de største endringene.

Vi registrerer vanligvis ikke saker vi henviser til andre, hvis vi ikke anser det som sannsynlig at kvinnen vil komme tilbake til JURK. Det betyr at vi får flere henvendelser enn det som fremgår i statistikken. Stikkprøver fra 3 uker viser at vi i 2011 har henvist omtrent 30% av sakene videre, uten av dette blir registrert i vårt statistikk. Dette er flere enn i 2010 – da henviste vi omtrent 20 %. Grunnene til henvisning er mange, blant annet særlige rettshjelpsordninger (husleieforeningen/leieboerforeningen), manglende juridisk spørsmål hvor vi henviser til andre hjelpetilbud (Oslo Krisesenter) eller henvisning til advokatvakten. VI henviser også en del klienter til fri rettshjelp. JURKs henvisningsliste er tilgjengelig om det skulle være ønskelig.

7.1.1 Type henvendelse som blir til saker hos JURK

Type henvendelse	Antall	Prosent
Telefon	1872	71%
Brev	46	2%
Annen oppsøkende	108	4%

Blindern	1	0,5%
E-post	19	0,5%
Faks	1	0,5%
Via fengsel	96	3,5%
Oppmøte	308	11,5%
Oslo krisesenter	17	0,5%
Turnè	161	6%
Uspesifisert	2	0,5%
Totalt	2631	100%

Vi har hatt et noe synkende antall saker sett i forhold til 2009, da vi hadde en topp. Dette er en ønsket utvikling. Dersom vi ikke ansetter flere medarbeidere er det ønskelig for organisasjonen at vi ikke har flere saker enn dette for å ha nok tid til rettighetsinformasjon og rettspolitikk. Vi har arbeidet målrettet for å få en vridning mot mer utsatte kvinnegrupper, og statistikken vår tyder på at vi har klart å få til dette.

Fra statistikken for 2010 er det to større endringer; færre saker kommer på telefon (80% i 2010) og flere saker mottas på rettighetsturne (1% i 2010).

I de følgende statistikkene er antallet ikke oppgitt til tider ganske høyt. Grunnene til dette er flere: Enkelte klientsamtaler kan forløpe slik at det virker upassende å stille klienten spørsmål til bruk i statistikken. I tillegg er det i saker innkommet pr brev ofte vanskelig å hente inn statistikk, fordi statistikk skjema i endel tilfeller blir sendt ut sammen med svarbrevet. Klienten har da fått svar på det hun lurte på, og statistikk til oss går nok lett i glemmeboka. Og til sist har vi desverre hatt noen oppstartsproblemer med nytt statistikkprogram.

7.2 Opplysninger om våre klienter

7.2.1 Bosted

JURK behandler saker for kvinner som er bosatt over hele landet. De fleste av klientene kommer imidlertid fra Oslo og Akershus.

Bosted	Antall	Prosent
Oslo	791	30
Akershus	291	11
Aust-Agder	35	1,5
Buskerud	103	4
Finnmark	3	0,5
Hedmark	56	2
Hordaland	32	1
Møre- og Romsdal	59	2
Nord-Trøndelag	25	1
Nordland	24	1
Oppland	56	2
Rogaland	60	2
Sogn og Fjordane	39	1,5
Sør-Trøndelag	22	1
Telemark	49	2

Troms	21	0,5
Vest-Agder	44	1,5
Vestfold	71	2,5
Østfold	88	3
Norden for øvrig	12	0,5
Europa for øvrig	9	0,5
Afrika	5	0,5
Asia	5	0,5
Ikke oppgitt	731	28
Totalt	2631	100 %
Bosted	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>

Det er dessverre sterk mangelfull statistikk på hvor i landet kvinnen kommer fra. Erfaringen fra rettighetsturneen viser at vårt oppsøkende arbeid i mai 2011 slo kraftig ut på antall treff på søkemotoren ”gule sider” - så vi har grunn til å tro at vår tilstedeværelse gjør kvinner mer i dre.

7.2.2 Statsborgerskap

Nasjonalitet	Antall	Prosent
Norge	1287	49
Norden for øvrig	46	1,5
Europa for øvrig	154	6
Afrika	121	4
Asia	185	7
Amerika	38	1,5
Oseana	1	0,5
Andre	1	0,5
Ikke oppgitt	798	30
Totalt	2631	100 %

De fleste klientene er norske statsborgere. Ser vi bort fra alle de som ikke er oppgitt ser statistikken tilnærmet lik ut som i 2009. Vi registrerer ikke hvilket land deres foreldre er fra i vår statistikk, men vi ser et økende antall klienter med ikke – europeisk bakgrunn. Vi har også stadig flere klienter som ønsker både rettighetsinformasjon og saksbehandling på engelsk eller helst sitt eget morsmål.

Av klientene vi har tatt inn på rettighetsturné var andelen etnisk norske noe mindre, men innvandrere: 33% og 40% for henholdsvis vårens og høstens turné, jf. rapportene fra disse. En gruppe som særlig nås på rettighetsturné er kvinner fra Europa utenom Norge: Mens andelen klienter herfra totalt er lav, 7,5%, utgjorde disse 21% av klientene mottatt på turné. De aller fleste av disse er fra Øst-Europa. Ellers er det kun mindre forskjeller.

7.2.3 Sivilstatus

Sivil status	Antall	Prosent
Gift/partnerskap	475	18,5%
Ugift	561	21,5%
Separert/skilt	451	17%
Samboer	217	8%

Uspesifisert	32	1%
Ikke oppgitt	895	34%
Totalt	2631	100 %

Ingen vesentlige endringer sammenlignet med 2010.

Av klientene vi tok inn på turné, er andelene gifte merkbart høyere hos de vi tok inn på turné enn for klientmassen totalt, selv om vi tar høyde for andelen som ikke har oppgitt sivilstatus (34% av alle klienter). Andelen gifte var 34% under vårens turné (5% hadde ikke oppgitt sivilstatus), mens hele 47% av mottatte klienter fra høstens turné var gifte, jfr. Figur 17 i rapporten fra våren 2012 og Tabell 19 i høstens rapport. Av vår totale klientmasse var bare 18,% gift. Ellers er det kun mindre forskjeller.

7.2.4 Alder

Alder	Antall	Prosent
Opp til 20	44	2
21 – 30	367	14
31 – 40	504	19
41 – 50	404	15
51 – 60	224	8,5
61 – 70	96	3,5
71 – 80	18	0,5
81 – 90	6	0,5
Ikke oppgitt	968	37
Totalt	2631	100 %

Ingen vesentlige endringer fra 2010.

Av klientene vi tar inn på turné er det flere av de yngste og eldste: Aldergruppen 21-30 år utgjorde 39% av klientene mottatt på vårens turné, og 31% av de vi mottok under høstens turné, mot 14 % av den totale klientmassen. For gruppen 31-40 % var andelene hhv. 24% (våren), 14% (høsten) mot 19% av totalen (30% av alle som oppga sivilstatus), altså en litt lavere andel på turné enn av alle klientene JURK hadde i 2011. Hhv. 10 % og 18 % av klientene mottatt på turné var mellom 61 og 70 år, mot 3,5 % av totalen. Ellers var det kun mindre forskjeller.

7.2.5 Yrke og forsørgelseskilde

Yrke	Antall	Prosent
Arbeidstaker	838	32%
Trygdeytelser	589	22,5%
Student/studielån	162	6%
Arbeid i hjemmet	26	1%
Selvstendig næringsdrivende	42	1,5%
Ingen inntektskilde	133	5%
Ikke oppgitt	841	32%
Totalt	2631	100 %

Statistikken viser en økning i antall trygdede fra 12% til 16, 5%, og en enda kraftigere nedgang i klienter registrert som arbeidstakere (fra 41, 5 % i 2010 til 27, 5% i 2011). Dette tror vi henger sammen med et økende oppsøkende arbeid mot utsatte kvinnegrupper, og henger

godt sammen med opplevelsen saksbehandlerne har gitt tilbakemeldinger på om klienter som trenger en god del oppfølging.

Av klientene vi tok inn på rettighetsturné var andelen arbeidstakere omtrent som for totalen, mens andelen trygdemottakere alt i alt var noe høyere, hhv. 39% og 23 %.

7.2.6 Klientens inntekt

Inntekt	Antall	Prosent
0 - 100.000	144	5
101.000 – 250.000	542	21
251.000 – 300.000	151	6
301.000 – 350.000	135	5
351.000 – 400.000	155	6
401.000 – 500.000	118	4
501.000 og oppover	51	2
Ikke oppgitt	1335	51
Totalt	2631	100%

Statistikken viser at hovedtyngden av våre klienter er relativt stabil fra 2009, men i likhet med statistikken over yrkestilknytning peker tendensen på at vi når enda flere kvinner i de gruppene med lavest inntekt. Gruppen med inntekt under 100.000 har økt mest fra 6 % i 2009 til 10 % i 2010.

Mange av kvinnene i de øverste inntektsklasser har i realiteten få eller ingen frie midler til å engasjere advokat, grunnet stor forsørgelsesbyrde, høye boligkostnader mm. Terskelen for innvilgelse av fri rettshjelp er høy. Dette medfører at mange faller utenfor ordningen, samtidig som de ikke har økonomisk mulighet til å engasjere advokat. JURK kan for disse kvinnene være det eneste alternativet for å få rettshjelp.

Klientene vi tar inn på turné har atskillig lavere inntekt enn klientmassen som helhet: På vårens turné tjente 46% av klientene under 150.000, og 29% mellom 150.000 og 250.000, mens på høstens turné var andelen 5% og 45% mot hhv 5% og 21 % av alle klientene i 2011, jfr. rapportene fra turnéene. Dette sier mye om hvor viktig det er med oppsøkende virksomhet.

7.2.6.1 Forsørgersystem

Forsørgelseskilde	Antall	Prosent
Arbeidstaker	838	36%
Trygdeytelser	589	25,5%
Arbeid i hjemmet	26	1%
Student/studielån	162	7%
Selvstendig næringsdrivende	42	2%
Ingen inntektskilde	133	6%
Ikke oppgitt	841	22,5%
Totalt	2631	100%

JURK har både flere klienter som forsørger seg av eget arbeid (36 % i 2011 mot 27% i 2010), og vi har flere klienter som livnærer seg på trygdeytelser (25,5 % i 2011 mot 16% i 2010). At

¼ av klientmassen til JURK har trygdeytelse sier noe hvilke grupper i samfunnet vårt som trenger ekstra juridisk bistand. Denne tabellen står to ganger, skal den det?

7.2.7 Hvordan fikk kvinnen kjennskap til JURK?

Henvisning vite om tiltaket	Antall	Prosent
Advokat	39	1,5%
Andre org.	118	4,5%
Media	64	2,5%
Oppslag i fengsel	60	2,5%
Så bussen	9	0,5%
Annen markedsføring	9	0,5%
Arbeidstilsynet	13	0,5%
Familie/venner	397	15%
Internett	253	9,5%
Kjenner fra før	218	8%
Offentlig innstans	251	9,5%
Krisesenter	29	1%
Foredrag (JURK)	98	4%
Turnè	84	3%
Annen måte	50	2%
Uspesifisert	31	1%
Ikke oppgitt	908	34,5%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer sammenlignet med tidligere år.

Av klientene vi tok inn på turné var det hhv 62% og 70% som hørte om JURK første gang under foredraget, mens hhv 9% og 22% hadde hørt om oss i media. Det er tydelig at vi på turné møter klienter som ellers aldri ville visst om oss. Se rapportene fra disse to turnéene.

Utdannelse

Utdannelse	Antall	Prosent
Grunnskole	217	8%
Videregående skole	523	20%
Universitets- høgskole- nivå kort	595	23%
Universitets- høgskole- nivå Lang	269	10%
Ingen utdanning	35	1%
Ikke oppgitt	992	38%
Totalt	2631	100%

JURK hadde i 2011 noe færre klienter med kort universitetsutdanning (16%), ellers ingen større endringer siden 2010.

Utdannelsesnivået til klientene vi tok inn på turné er vesentlig høyere enn klientmassen totalt, hhv. 51% og 43 % hadde høyere utdanning. Samtidig er inntektsnivået svært lavt. Dette henger trolig sammen med at det er mange innvandrere og flyktninger som har høy utdanning fra hjemlandet, de fleste stedene vi holder foredrag er voksenopplæringer. Se rapportene fra disse to turnéene.

Rettsjelforsikring

Rettskjøp	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ja	145	5,5%
Nei	722	27,5%
Uvisst	703	27%
Ikke oppgitt	1061	40%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Medlem i SIO/UIB

Utdannelse	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ja	54	2%
Nei	1207	46%
Uspesifisert	141	5%
Ikke oppgitt	1229	47%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Fagforening medlemskap i forening

Fagforening medlemskap i forening	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ja	493	19%
Nei	1016	38,5%
Uspesifisert	109	4%
Ikke oppgitt	1013	38,5%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Barn under 18 år som blir forsørget

Barn under 18 år som blir forsørget	<i>Antall</i>	<i>Prosent av alle klienter</i>
Antall	1597	xx %
Totalt	1597	xx%

Vi har en økende antall klienter som har barn under 18 år som de forsørger.

Motpart

Motpart	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Offentlig	354	13,5%
Privat	832	31,5%
Ingen identifiserbar motpart	56	2%
Uspesifisert	61	2,5%
Ikke oppgitt	1328	50,5%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Utfall

Utfall	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Fullt medhold	3	0,5%
Medhold i det vesentligste	4	0,5%

Medhold av betydning	5	0,5%
Medhold av liten betydning	5	0,5%
Ikke prosedabel sak	191	7%
Ikke relevant retsinformasjon	59	2%
Uspesifisert	426	16%
Ikke oppgitt	1938	73%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Type svarbrev

Type svarbrev	Antall	Prosent
Brosjyre	272	10%
Brev	380	14,5%
Klage	2	0,5%
Muntlig svar	211	8%
Henvist	91	3,5%
Ikke oppgitt	1675	63,5%
Totalt	2631	100%

JURK har doblet antall brev fra 2010. Men da vi har så mange som ikke er oppgitt gir ikke dette statistisk sett godt svar. Dette underbygger dog den generelle tendensen til at vi har flere kompliserte saker som tar lengre tid og krever mer behandling av våre saksbehandlere.

Hjelp til selvhjelp er et viktig prinsipp hos JURK, og i noen saker er det tilstrekkelig å opplyse kvinnen om hennes rettigheter. Dette er i stor grad standardisert gjennom utarbeidelse av brosjyrer innen en del sentrale rettsområder. Imidlertid har kvinnen ofte konkrete problemstillinger. Saksbehandleren utarbeider i disse tilfellene svarbrev som gir kvinnen veiledning i hennes aktuelle tilfelle. Enkelte sakstyper, særlig gjeldssaker og søknader om voldsoffer-/billighetserstatning, krever mye arbeid og kan være til behandling hos saksbehandler i opptil flere år.

Muntlige svar skal kun gis unntaksvis, men statistikken viser at dette er brukt 12 % mer i 2011 enn i 2010.

Fange

Fange	Antall	Prosent
Ja	77	3%
Nei	1843	70%
Ikke oppgitt	711	27%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Utsatt for vold i nære relasjoner

Utsatt for vold i nære relasjoner	Antall	Prosent
Ja	143	5,5%
Nei	1747	66%
Ikke oppgitt	738	28,5%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Snakker klienten norsk

Snakker klienten norsk	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ja	1714	65%
Nei	162	6%
Ikke oppgitt	755	29%
Totalt	2631	100%

Ingen store endringer fra 2010.

Antall saker

	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Klienten har 1 sak	1569	48,5%
Klienten har flere saker	629	18,5%
Saken er avsluttet	1079	33%
Totalt	3277	100%

Prosentfordelingen mellom disse tre kategoriene er ganske lik 2010.

7.3 Oversikt over rettsområdene

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Arbeidsrett	245	9,5%
Arverett	169	6,5%
Avviste saker	1	0,5%
Avtalerett og kjøpsrett	69	2%
Barn og foreldre	276	10,5%
Diskriminering	8	0,5%
Erstatningsrett	60	2%
Familierett	360	13,5%
Fast eiendom	76	3%
Fengselsrett	71	2,5%
Forliksrådet	6	0,5%
Forvaltningsrett	44	1,5%
Generelt	169	6,5%
Generelle klagesaker	12	0,5%
Gjeldsrett	128	5%
Henviste saker	28	1%
Husleierett	155	6%
Internasjonal privatrett	6	0,5%
Odelsrett	10	0,5%
Opphavsrett	9	0,5%
Pengekrav	14	0,5%
Sameie	14	0,5%
Skatte og avgiftsrett	4	0,5%
Sosialrett og helserett	69	2%
Trygd og pensjonsrett	120	4,5%
Ugift samliv	87	3,5%
Utlendingsrett	357	13,5%
Vold og mishandling	31	1%
Straffe og politirett	33	1%
Totalt	2631	100%

Tabellen viser at kvinner har mange rettslige problemer ved samlivsbrudd, enten det er etter ekteskap eller ugift samliv. Dette er antallsmessig de rettsområder vi har flest saker innenfor, men statistisk sett ser vi at disse sakene har gått noe ned i forhold til 2009 (nedgang på ca 3%). I forlengelsen av alle sakene innenfor ekteskap og ugift samliv er det naturlig at JURK får mange henvendelser om barnerett.

Den mest markante økningen finner vi innen utlendingsrett; her hadde JURK 122 saker (4%) i 2010, og i 2011 hadde vi 357 saker. Dette skyldes mer oppsøkende virksomhet, da vi blant annet får inn mange saker om utlendingsrett på foredrag generelt og ikke minst på rettighetsturne (hhv. 25% og 38% av sakene vi tok inn på turné i 2011). Dette kan også være en medvirkende årsak til at vi har flere klienter med barn enn vi har hatt tidligere.

7.3.1 Familierett

Problemstilling	Antall	Prosent
Skilsmisse og separasjon	148	41%
Skifteoppgjør	172	48%
Opprettelse med ektepakt	21	6%
Inngåelse/erkjennelse av ekteskap	8	2%
Ektefellebidrag	7	2%
Skifteavtale	4	1%
Totalt	360	100%

Det er ingen vesentlige endringer i hvordan sakene innenfor kategorien familierett (tidligere ekteskap) fordeler seg fra 2010. Kategoriene sett under ett er det mest spørsmål rundt gjennomføringen av det økonomiske skifte.

7.3.2 Barn og foreldre

Problemstilling	Antall	Prosent
Barnefordeling	107	39%
Bidrag	45	16%
Samværsrett og reisekostnader	27	10%
Adopsjon	3	1%
Barnevern	36	13%
Foreldreansvar	31	11%
Farskap og medmorskap	9	3,5%
Underholdsbidrag	6	2%
Vergemål	3	1%
Praktisk formål ved samvær	9	3,5%
Totalt	276	100%

Fra 2009 til 2010 så vi en sterk økning spesielt av saker vedrørende barnefordeling – og dette har holdt seg høyt også i 2011. Dette samsvarer godt med rettsutviklingen eller i samfunnet. Ellers har vi doblet antall saker vedrørende samværsrett, og vi ser også en markant økning i saker vedrørende barnevern (økning fra 3% i 2010 til 13% i 2011).

7.3.3 Ugift samliv

Problemstilling	Antall	Prosent
Skifteoppgjør	35	40%
Inngåelse samboerskap	4	4,5%

Samboerkontrakt	12	14%
Oppløsning av samboerforhold	31	35,5%
Etablering av samboerforhold	5	6%
Totalt	87	100%

Fra 2010 til 2011 ser vi en økning i saker vedrørende oppløsning av samboerforhold – fra 20% til 35,5%.

7.3.4 Trygd og pensjon

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Alderstrygd	3	2,5%
Attføring	13	10,5%
Barnepensjon	2	1,5%
Sykepenge	8	7%
Uførepensjon	18	15%
Andre permanente trygdeytelser	14	11,5%
Dagpenge	6	5%
Rehabiliteringspenge	1	1%
Yrkesskadetrygd	4	3,5%
Hjelpestønad	8	7%
Foreldrepenger	9	7%
Hjelpemidler	1	1%
Trygdeytelser størrelse	1	1%
Tilbakekreving	6	5%
Utbetaling av trygdeytelser	13	10,5%
Overgangsstønad	8	7%
Utdanningsstønad	5	7%
Totalt	120	100%

Ingen store endringer fra 2010.

7.3.5 Helse og sosialrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Hjelp til hjemmet	3	4,5%
Stønad til livsopphold	15	21,5%
Pasientrettigheter	7	10%
Rett til bolig	4	5,5%
Bostøtte	13	19%
Tannlegebehandling	1	1,5%
Nødhjelp	2	3%
Vilkår for kommunal bolig	3	4,5%
Klage på helsepersonell	2	3%
Saks og kundebehandling	2	3%
Klage på opphold på institusjon	1	1,5%
Mangelfull helsehjelp	5	7%
Vergemål	1	1,5%
Psykratri	3	4%
Andre pengeytelser	6	9%
Tilbakebetalingskrav	1	1,5%

Totalt	69	100%
---------------	-----------	-------------

Vi har innført flere kategorier i 2011. Størst endring fra 2010 er saker vedrørende bostøtte, som har økt fra 8% til 19%.

7.3.6 Forvaltningsrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Klage på saksbehandler	8	18%
Klage på partsrettigheter	3	7%
Offentlige tjenester	10	23%
Fri rettshjelp	11	25%
Undervisning	3	7%
Vergemål	4	9%
Personvern	5	11%
Totalt	44	100%

Nye kategorier i 2011 som gjør sammenligning vanskelig.

7.3.7 Arverett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Arveoppgjør	63	37%
Testament	36	21,5%
Uskiftet bo	6	3,5%
Gaver og andre overføringer	20	12%
Rett til arv, plikt del m.m	19	11%
Omstøtelse	3	2%
Avkorting	1	0,5%
Skifte	10	6%
Opprette testament	2	1%
Ugyldig testament	1	0,5%
Avkall på/forskudd på arv	8	5%
Totalt	169	100%

Ingen store endringer i fordelingen av saker innenfor kategorien arv fra 2010 til 2011.

7.3.8 Husleierett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Inngåelse av boligkontrakt	1	0,5%
Depositum/garanti	21	13,5%
Leieøkning	6	4%
Andre pengeytelser/gebyr	10	6%
Dyrehold	1	0,5%
Ro og orden	4	2,5%
Mangler i kontraktsforhold	19	12,5%
Mangler etter endt leieforhold	9	6%
Betalingsmisligholdt	10	6,5%
Mugg	5	3,5%
Vedlikehold	7	4,5%
Opphør av leieavtale	27	17,5%
Utleiers adgang til boligen	8	5,5%
Fremleie/overføring av leierett	1	0,5%

Leie til annet formål enn bolig	1	0,5%
Overføring av leierett	1	0,5%
Utkastelse	5	3%
Oppsigelse	7	4,5%
Erstatning	3	2%
Tilbakeholdt leie	2	1%
Betalingsmislighold av leie	4	2,5%
Utleie	3	2%
Totalt	155	100%

Nye kategorier i 2011 som gjør sammenligning vanskelig.

7.3.9 Avtalerett og kjøpsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Kjøpsrett	8	11,5
Forbrukerkjøpsrett	7	10
Avtaletolkning	18	26
Ugyldig avtale	4	6
Kjøp av fast eiendom	6	9
Mangler etter kjøpsloven	3	4
Mangelfull avtale	4	6
Avtaleinngåelse/oppsettelse	8	11,5
Muntlig avtale	5	7
Angrefrist	2	3
Kjøp og salg	4	6
Totalt	69	100%

Nye kategorier i 2011 som gjør sammenligning vanskelig.

7.3.10 Gjeld

Problemstilling	Antall	Prosent
Gjeldsordning eget forsøk	15	12
Frivillig gjeldsordning	13	10
Tvungen gjeldsordning	6	4
Tvangsfullbyrdelse, salg av bolig	6	4
Gjeld i fengsel	20	15,5
Forhandling med kreditor	24	19
Inkasso	7	5
Lånekassen	7	5
Bestridelse av krav	12	9,5
Tvangsfullbyrdelse-utleggstrekk	3	2
Annen tvangsfullbyrdelse	3	2
Økonomisk rådgivning	9	7
Inndrivelse av pengekrav	7	5
Totalt	128	100%

Ingen store endringer i fordelingen av saker innenfor kategorien gjeld fra 2010 til 2011.

7.3.11 Arbeidsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Avskjed	5	2%

Oppsigelse	69	28%
Arbeids kontrakt	39	16%
Ansettelse, arbeidsinstruks	3	1%
Arbeidsmiljø	24	10%
Arbeidstid	7	3%
Attest	5	2%
Diskriminering	6	2,5%
Endring av arbeidsforhold	19	8%
Ferietid	2	1%
Feriepenger	17	7%
Midlertidig ansettelse	4	1%
Permisjon	6	2,5%
Permittering	1	0,5%
Sykepenger fra arbeidsgiver	17	7%
Lønn	21	8,5%
Totalt	245	100%

JURK har størst økning i andelen saker vedrørende oppsigelse - denne har minsket med 17% - og vi er dermed tilbake på 2009 – nivå hva gjelder denne typen saker.

Men vi har sett en økning i saker vedrørende lønsspørsmål, fra 3 % i 2010 til 8,5% i 2011, og ikke minst en økning i saker vedrørende endring av arbeidsforhold og arbeidskontrakten.

7.3.12 Diskriminering

Problemstilling	Antall	Prosent
Diskriminering	8	100%
Totalt	8	100%

Ny kategori i 2011.

I tillegg kommer diskrimineringsaker under hovedkategorien arbeid; 6 saker.

7.3.13 Erstatningsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Personskade	13	22%
Rettferdsvederlag	8	13%
Paientskade erstatning	11	18%
Yrkesskadeerstatning	3	5%
Voldsoffererstatning	19	32%
Erstatningens størrelse	1	1,5%
Forsikringsoppgjør	1	1,5%
Erstatning på tingsskader	4	7%
Totalt	60	100%

Ingen vesentlige endringer fra 2010 til 2011.

7.3.14 Utlendingsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Permanent bosettelse	13	4%
Familiegjennforening	95	27%
Reisedokument hjemlandets pass	15	4%
Arbeidstillatelse	14	4%

Asyl	12	3%
Utvisning	8	2%
Statsborgerskap	43	12%
Visum	38	11%
EØS-tillatelse	13	4%
Opphold på selvstendig grunnlag	36	10%
Permanent oppholdstillatelse	26	7%
Spesialisttillatelse	5	1%
Studenttillatelse	15	4%
Beskyttelse	13	4%
Au pair	11	3%
Totalt	357	100%

Ingen vesentlige endringer i fordelingen av saker fra 2010 til 2011.

7.3.15 Fengselsrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Benådning	3	4%
Løslatelse ½ tid	2	3%
Brev, besøk og telefon	8	11%
Helserettigheter i fengsel	8	11%
Misnøye med advokat og dommer	1	1,5%
§§12 og 16 soning	11	15,5%
Overføring mellom anstalter	3	4%
Soningsavbrudd	1	1,5%
Overføring til soning i utlandet	8	11%
Barn i fengsel	3	4%
Permisjon	2	3%
Frigang	2	3%
Disiplinærreasjon	2	3%
Andre søknader	8	11%
Uspesifisert straffegjennomføring	2	3%
Spørsmål om saksbehandling, praksis	1	1,5%
Helsetjenester	4	6%
Soningstidsberegning	2	3%
Totalt	71	100%

Ingen vesentlige endringer fra 2010 til 2011.

Fast eiendom

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Mangler	8	10,5%
Tvangssalg	2	3%
Sameie	18	24%
Tinglysning	5	6,5%
Servitutter	1	1%

Hevd	1	1%
Tredjemannskonflikt	1	1%
Eieskifteforsikring	1	1%
Arealsvikt	1	1%
Rådighetsmangler	2	2,5%
Heving	1	1%
Retting	3	4%
Uriktige opplysninger	2	3%
Manglernde opplysninger	3	4%
Erstatning	2	3%
Naborett	15	20%
Eierseksjon	4	5,5%
Bustadsoppføring	1	1%
Kommunale regulering	3	4%
Forsikring	2	3%
Totalt	76	100%

Ny statistikk for 2011

Odelsrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Odelsrett	10	100%
Totalt	10	100%

Ny statistikk for 2011

Pengekrav

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Påkrav	14	100%
Totalt	14	100%

Ny statistikk for 2011

Vold og mishandling

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Muntlig info om rettigheter	6	19%
Skriftlig info om rettigheter	25	80%
Totalt	31	100%

Ny statistikk for 2011

Internasjonal privatrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Samlivsbrudd	3	50%
Arveoppgjør	2	33,5%
Kjøpsrett	1	16,5%
Totalt	6	100%

Ny statistikk for 2011

Opphavsrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Opphavsrett	9	100%

Totalt	9	100%
---------------	----------	-------------

Ny statistikk for 2011

Skatte og avgiftsrett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Klage og ettergivelse	4	100%
Totalt	4	100%

Ny statistikk for 2011

Generelle klagesaker

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Klage på advokat	7	58%
Klage på skoleinstutisjon	5	42%
Totalt	12	100%

Ny statistikk for 2011

Straffe og politirett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Veitrafikk, førekort og promille	1	3%
Beslag og inndragning	2	6,5%
Politisaker, uoppgjorte forhold	3	9,5%
Forelegg	1	3%
Gjenopptagelse av straffesak	1	3%
Voldsanmeldelse	8	25%
Anke	1	3%
Straffeprosess	12	37,5%
Bedrageri	3	9,5%
Totalt	32	100%

Ny statistikk for 2011

Sameie

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Sameie	14	100%
Totalt	14	100%

Ny statistikk for 2011

Forliksrådet

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Generelle spørsmål om forliksrådet	6	100%
Totalt	6	100%

Ny statistikk for 2011

8 Økonomi

8.1.1 Regnskap for 2011

Tekst	Note	Budsjett 2012	Regnskap 2012
DRIFTSINNEKTER			
Tilskudd driftstøtte, studietur og prosjekt	1	3 850 000	3 889 948
Tilskudd internasjonal avdeling	1	2 000 000	1 953 862
Tilskudd prosjekter	1	600 000	576 000
Egenandel ansatte	2	25 000	33 000
SUM DISPONIBLE MIDLER		6 475 000	6 452 810
DRIFTSKOSTNADER			
Lønn til ansatte, sykepenger fratrukket	3	2 500 000	2 509 299
Feriepenger		350 000	334 873
Arbeidsgiveravgift		460 000	408 338
Forsikrings – pensjon og sosiale kostnader	4	100 000	81 900
Sum kostnader arbeidskraft		3 410 000	3 334 410
Reiseutgifter		160 000	292 081
Kontorutgifter	5	116 000	146 560
Regnskap og revisjonshonorar		80 000	153 706
Seminar/kurs og studietur		240 000	235 562
Internasjonale prosjekter		1 893 000	1 845 829
Datautstyr/programvare		55 000	51 456
Trykking/oversetting av brosjyrer		285 000	364 817
Andre driftskostnader	6	281 000	180 815
Sum andre driftskostnader		3 110 000	3 272 286
SUM KOSTNADER		6 520 000	6 605 235
DRIFTSRESULTAT	7	-9000	-136 100

1. Se under for presisering av driftstøtte, internasjonal avdeling og prosjektstøtte
2. Ansattes del av studietur samt andre kompetanseutviklingstiltak.
3. Inkluderer lønn til saksbehandlere, nedtrappere, internasjonal avdeling, kontorassistent samt rettighetsansvarlig og daglig leder. Sykepenge-refusjon er trukket fra.
4. Forsikrings- og pensjonskostnader inneholder OTP, yrkesskadeforsikring, gruppelivsforsikring samt ulykkesforsikring, samt sosiale kostnader
5. Kontorutgifter inkluderer porto, kontorrekvisita, andre kontorkostnader, forsikring, gebyrer samt andre kostnader knyttet til lokaler. Universitetet i Oslo dekker alle større kostnader på denne posten, ref pkt 5.2.4.
6. Inkluderer aviser, bøker, annonser, nasjonale prosjekter, kolonial og gaver
7. JURK har fått et underskudd for 2011; delvis pga feilført overskudd i internasjonal avdeling i 2010, men også pga økte utgifter til regnskap og revisjon. Vi har skiftet regnskapskontor, og håper dette endres til neste år. Underskuddet dekkes ved mindre bruke første halvdel 2012.

8.1.2 Mer om bidragsyterne våre i 2011

Vi søker alle landets fylkeskommuner, endel kommuner og andre bidragsytere om støtte til å dekke våre utgifter i forbindelse med henvendelser fra kvinner i deres kommuner. I tillegg søker vi/får vi tildelt midler fra ulike grupper og foreninger

I 2011 utgjorde disse bevilgningene totalt kr.

Tilskudd fra kommuner og fylkeskommuner	Beløp i kr
Oslo kommune	440 000
Nordland Fylkeskommune	20 000
Rogaland Fylkeskommune	10 000
Stavanger kommune	10 000
Porsgrunn kommune	5 000
Drammen kommune	6 000
Hamar kommune	3 000
Lom kommune	2 000
Sel Kommune	1 000
Justisdepartementet	3 068 948
Studentsamskipsnaden v/Kulturstyret	80 000
Integrering og mangfoldsdirektoratet	350 000
FOKUS	2 016 562
Institusjonen fritt ord	10 000
Ordinary people og Nabunya Promotions	10 000
Den Norske Advokatforening	10 000
UNIFOR	21 000
Barne-, og likestillings- og inkluderingsdepartementet	200 000
Utenriksdepartementet	15 000
Totalt:	6 278 510

Stor takk!

8.1.3 Universitetet i Oslo (UiO)

Universitetet i Oslo har også i år betalt for våre lokaler, strøm, telefon og postgang. Dette er av avgjørende betydning for vår eksistens. Vi fikk også 40 000 fra Kulturstyret v/ Universitetet i Oslo for 2010, men disse pengene ble ikke utbetalt før i 2011 og ble derfor regnskapsført da. Vi mottok også 40 000 fra Kulturstyret i 2011, og derfor blir det 80 000 for 2011.

8.1.4 Hjelpstikkeprisen

For hver fyrstikke du kjøper, går mellom tre og 10 øre til et veledig formål, via Hjelpstikkfondet. JURK var den heldige mottager av hjelpstikkeprisen 2009 - en pris på kr. 400 000,- som deles ut av Swedish Match. I regnskapet for 2011 står oppført med 200 000, og det er fordi vi har valgt å periodisere den resterende andelen av midlene til ny rettighetsturne til 2011.

8.2 Internasjonal avdeling

JURKs internasjonale prosjekter er finansiert gjennom NORAD og FOKUS. Det meste av midlene vi får får videre til ekstern partner i hhv Guatemala og Tanzania.

JURK
Arbinsgate 7
0253 Oslo
Att. Gunhild Vehusheia

Medlemmer av DNR:
Randi Anette Klemsdal
Inger Johanne Roer Andersen
Ole-Petter Brevold

Kongensgt. 21, 1530 Moss
Telefon: 69 20 42 40
Telefaks: 69 20 42 41

Regnskapet 2011 - JURK.

Vi har foretatt en begrenset gjennomgang av regnskapet til JURK pr 31.12. 2011 ,
som viser ett underskudd på kr. 136 100,-.

Regnskapet er ivaretatt av autorisert regnskapsfører ; Økonor AS, Oslo ved Mona Høgvard.

Vi inntrykk er at regnskapet er fulgt opp, bokført og avstemt på en tilfredstillende måte.
Innberetningspliktige lønnsforhold er ivaretatt og avstemt mot regnskapet på korrekt måte.

Dette til orientering .

Moss, den 3 mai 2012

Med vennlig hilsen

Total Revisjon DA

Ole-Petter Brevold
Registrert revisor

9 Diskrimineringsforbudet etter EMK på fire vers

Hvem har en plikt og hvem har en rett?
Det er som regel ganske så lett
Kongeriket Norge har en plikt
til at Marte og Peder behandles likt

Aksessorisk, det vet du vel
Artikkel 14 ei klarer seg selv
En annen rett den må hjelpes av
Men krenkelse, det er ikke et krav

Forskjellsbehandling må finne sted
Eller var det kanskje som greker'n du led?
Diskrimineringsgrunnlag står nå for tur
Finner du det, ja da er du lur
Fordi det er da bevisbyrden snur

Nå tror du vel staten har gått på en smell
Men det kan være lovlig likevel
For en saklig begrunnelse er ikke galt
Så lenge det er proporsjonalt!

Kari-Johanne Iversen

10 Blikk mot 2012

Ønskesituasjonen for et lavterskeltilbud som JURK er jo egentlig at vi ikke trengs – men erfaringer fra de siste årene er at det er et mye større behov for vårt tilbud enn vi klarer å dekke. Vår største utfordring er å prioritere; velge ut hva vi skal gjøre – og gjøre dette bra.

Det er for stort behov for vår bistand i enkeltsaker. Det virker som om flere klienter klarer å finne endel informasjon selv, og vi henviser dem også til brosjyrene våre på nett. Derfor har klientene mer kompliserte saker når de kommer til oss, og sakene krever mer av saksbehandlerne, mer oppfølging av nedtrapper, juridisk rådgiver og daglig leder. Behovet for veiledning i enkeltsaker vil sannsynligvis bli større fremover, og JURK må som organisasjon bruke mer ressurser på å sikre oss nok kompetanse og tid til veiledning.

Etterspørselen etter foredragene våre er også stor. Når har vi utviklet nytt foredrag til au pairer – og da har vi faktisk 3 faste foredrag i tillegg til en del sporadiske. Bør vi tenke nytt om hvem som skal holde foredragene? Foredragsvirksomhet er utrolig viktig, men tidkrevende. Vi trenger også å sikre fast finansiering av arbeidet med rettighetsinformasjon, og håper at BLD vil ta ansvar. De nevnte oss som samarbeidspartner når det gjelder rettighetsinformasjon i ”Handlingsplan for likestilling”, da må de også ta ansvar å sikre at vi har kapasitet og ressurser til å være en samarbeidspartner i dette arbeidet!

Rettspolitisk hadde vi også mange prosjekter i fjor – kunsten er å begrense seg for å oppnå resultater. Og vi er heller ikke flinke nok til å bruke media for å nå ut med all den kunnskap vi sitter med – drømmesituasjonen er en egen informasjonsrådgiver! Vi ser også nytten av å bidra internasjonalt med all den kunnskap vi har om situasjonen i Norge for enkeltkvinner, og vil arbeide videre med å tydeliggjøre hvordan vi kan gjøre dette, og hvordan vi kan bruke internasjonale rettskilder i arbeidet i enkeltsaker.

Internt vil organisasjonen i 2012 arbeide med å finne en god arbeidsfordeling mellom det nye eksterne styret, ny daglig leder og alle ansatte på JURK. For nå lyser vi straks ut stillingen på JURK- jeg avslutter etter sommeren, etter 3,5 fantastiske år. Takk for meg! JURK har vært bra for meg, og jeg tillater meg å være så frimodig å si at jeg tror jeg har vært bra for JURK.

Rettsliggjøring av samfunnet kan lett skape større avstand mellom å ha rett – og å få rett. Statistikken tyder på at levekårene for ulike vanskeligstilte kvinnegrupper blir stadig vanskeligere, og da er et lavterskeltilbud som JURK utrolig viktig for å hindre at disse lider rettstap. JURK vil i 2012 fortsette profesjonaliseringen for å bidra til at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og til at reell likestilling praktiseres og for et samfunn fritt for diskriminering!